ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

урят-Монголой ҮНЭН

ой Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

(1808) | 1955 оной августын 31, среда | Сэн 20 мүнгэн

Комбайнуудые түхэрөэн сүүдхэ соо хүдэлгэхэ, тарянай гээлтэтэй эрид тэмсэхэ, гүрэндэ таряа тушаалгые хурдадхаха

Таряа тушааха уялгаяа дүүргэбэ

Иволгын аймагай Булганинай, Маленковой, Сталинай, XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд таряа хуряалгада эмхитэйгээр орожо, түрүүшын үдэрһөө эхилэн, гүрэндэ таряа тушаалгые үдэр һүнигүй ябуулһан байгаа. Мүн тогууд дээрэ таряа хатаалга, сэбэрлэлгэ болон автомашинануудта ашаалалга саг соогоо хэгдэжэ, комбайнһаа ороһон таряан удаан хэбтэдэггүй һэн. Тиигэжэ гүрэндэ таряа тушаалгаяа Булганинай нэрэмжэтэ колхоз августын 26-да, Маленковой, Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд августын 27-до болзорһоо урид дүүргээ. Мүн XVII партсъездын нэрэмжэтэ, «Коминтерн» колхозууд августын 29-дэ таряа тушааха уялгаяа дүүргээ. Дурсагдаһан колхозууд натуротүлбэреэ, мүн гүрэндэ таряа худалдаха түсэб дүүргэхын түлөө оролдожо байна.

Д. Эрдыниев, партиин Иволгын айкомой секретарь.

Комбайнууд эбдэржэ, миин байна

Энэ жэлдэ Суулгын, Гашейн МТС-үүдэй харьяата колхозуудай зарим полинуудта муу бэшэ ургаса ургаа. Таряа хуряалгые богонихон болзор соо, эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө Гашейн МТС-эй харьяата «Гигант» колхозой гэшүүд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна. Эндэ 700 гектар талмайн ургаса һайн шанартайгаар хуряагдаа. Тус колхоздо хүдэлмэрилдэг Гашейн МТС-эй 14 комбайнуудай олонхинь ажалайнгаа бүтээсые үдэрһөө үдэртэ дээшэлүүлнэ. Эрхим комбайнернууд Анатолий Овчинников, Иннокентий Петров ба бусад даалгабаряа үдэрһөө үдэртэ 200 гаран процент хүрэтэр дүүргэнэ. Жэшээнь, комбайнер И. Песков августын 23-най үдэр «С-6» маркын комбайнаар 20 гектар таряа хуряаһан байна. Иимэрхүү жэшээнүүд олон.

Зүгөөр таряа хуряалгые богонихон болзор соо гээлтэгүйгөөр үнгэргэхын түлөө оролдолго хүсэеэ аймагай бүхы колхозууд гаргана гэхын аргагүй. Тарянай эдеэшэжэ, айража байбашье, аймагай зарим колхозууд хуряалгын хүдэлмэриие хэлэшэгүй унжагайруулжа байна. Энээндэ баримта болгон, Суулгын МТС-эй харьяата Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозые абажа үзэхэдэ болоно. Тус колхозой таряан энэ жэлдэ юрэнхыдөө һайн. Теэд, эдеэшэһэн таряагаа саг соонь хуряахын түлөө колхозойхид энэ гэхэ юумэ хээгүй байгаа. Һая болотор тус колхоздо хүдэлмэрилхэ комбайнова агрегадууд бүридхэгдөөгүй дээрэһээ полидоо гараад миил байба. Тиихэдэ колхозой правлени, тусхайлбал, правлениин түрүүлэгшэ нүхэр П. Хадалов «үрдихэбди» гээд, һанаа амархан һуужа байна.

Мүн иимэ дутагдалнууд эндэхи Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо үзэгдэнэ. Хэтэрхэдээ, энэ колхозойхид тарянайнгаа тоогуудыешье бэлэдхээгүй байгаа. Мүн таряа хуряалга дээрэ хүдэлмэрилхэ механизаторнууд ба колхознигуудай байрлаха полевой стануудшье мүртэйгөөр бэлэдхэгдээгүй байба.

Гадна, Хонхолойн МТС-эй трактор, комбайнууд хуряалгада муугаар бэлэдхэгдэбэ. Энэ МТС-эй зарим тракторнууд ба комбайнууд мүртэйгөөр заһабарилагдаагүй дээрэһээ харьяата колхозуудайнгаа полинуудташье хүрэнгүй эбдэршэһэн байха юм. Жэшээлхэдэ, «заһабарилагдаа» болоһон энэ МТС-эй «ДТ-54» маркын трактор Молотовой нэрэмжэтэ колхозой поли хүрэнгүй эбдэршоо. Тиигэжэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилхэ комбайн хэдэн үдэр миин байба.

Ургасые гансал комбайнаар хуряаха бэшэ, харин багахан полинуудтай хада газарта морин жаткануудые табихада болохо байгаа. Гэбэшье, мүнөө хүрэтэр энэ МТС-эй 10 морин жатканууд, 3 вендроуэрнууд МТС-эйнгээ усадьба соо хэбтэнэ. Тиихэдэ олонхи комбайнуудынь үдэрһөө үдэртэ эбдэрдэг, үдэрэйнгөө даалгабариие дүүргэдэггүй байна. «Победа» колхоздо хүдэлмэрилдэг 11 комбайнуудай оройдоол 5—6-ниинь бүхэли үдэр соогоо һаатангүй хүдэлмэрилдэг. Мүн Сутайн сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг 10 комбайнуудай миил 3—4-ниинь ябаа болоно.

Таряа хуряалгын хүдэлмэридэ бии байгаа эдэ бүхы дутагдалнуудые һайн мэдэбэшье, тус МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд (директор нүхэр А. Деньгин, ахалагша инженер нүхэр Г. Кучумов) һанаа амархан һууна. Эдэ нүхэд мүн лэ «тарян ногоон» гэжэ шалтаг барина.

Хуряалгые эхилхэтэй сасуу гүрэндэ таряа тушаалгые үргэнөөр ябуулха хэрэгтэй байгаа. Теэд энэ хүдэлмэри мүн лэ тон нобшоор ябуулагдана гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Олон колхозууд гүрэндэ таряа тушаажа эхилээдүй байна. Тэдэнэй тоодо Булганинай, Молотовой нэрэмжэтэ, «Путь Ленина» гэжэ колхозууд оролсоно.

Ургаса хуряалгын эдэ бүхы дутагдалнуудые ойрын сагта усадхажа, хуряалгые богонихон болзор соо эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө мухаршэбэрэйхид оролдохо зэргэтэй.

Б. Дымбрылов, манай корреспондент.

Комбайнер Ковалевский хайшан гэжэ дүрбэ—табан нормо дүүргэнэб?

Үнэниинь хэлэхэдэ мүнөө жэл Селендумын МТС-эй дирекци комбайнуудай заһабарилгые муугаар эмхидхэһэн, ехээр оройтуулһан байха юм. Харьяата колхозуудайнгаа ехэнхи тарянай хадагдахаар болоjo, сайжа шаралшоод байбашье, августын 20 хүрэтэр 20 комбайнай 7—8-ниинь үшөө МТС-эйнгээ газаа байжа байгаа һэн.

Комбайнай заһабарилга, илангаяа тэрээнэй шанар дирекциһээ гадна, мүн комбайнерһаа, тэрэнэй өөрынь дүй дүршэлһөө ехээр дулдыдадаг байна. Комбайн заһабарилгын эндэ хэды эмхигүйгөөр ябуулагдаһан, запасной частьнуудай ехэ дутамаг байбашье, үнинэй механизатор Михаил Иванович Ковалевский, штурвальна Антон Федорович Кинёвтой хамта дутаһан частьнуудынь өөһэдөө шэнээр хэжэ байгаад, тушаажа абаһан «Сталинец-6» комбайнаа эрхим шанартайгаар заһажа, мүнөө жэлэй элбэг баян ургасые нэгэшье орооһо гээнгүйгөөр хуряажа абахаар бэлэдхээ.

Таряа хуряалгые үнгэргэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэхын тулада МТС-эй дэргэдэ механизаторнуудай суглаанай зарлагдаад байхада, нүхэр Ковалевский 5-дахи тракторна бригадын тракторист Анатолий Волосатовта иигэжэ хандаһан юм:

—Та бидэ хоёр хуряалга дээрэ хүсөө нэгэдэжэ, суг ажаллаха болобо ха юм бибди... Партиин XX съездын хүндэлэлдэ «С-6» комбайнаар сезон соо 800 гектар таряа хуряаха уялга абаа һаамнай ямар бэ?... Тракторшни хэр гэхэб?

—Намда ямаршье арсаан байхагүй, минии машина найдамтай,—гэжэ нүхэр Волосатов зоримгойгоор харюусаа һэн.

Коммунист нүхэр Ковалевскиин үүсхэлээр тус суглаан дээрэ МТС-эй комбайнернууд бүгэдөөрөө дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа, таряа хуряалгые богони болзор соо эрхим шанартайгаар дүүргэхын түлөө аймагайнгаа бүхы комбайнернуудые социалистическэ мүрысөөндэ уриһан байна. Жэшээлбэл, нүхэд Ковалевский, Цырендоржиев, Жапов гэгшэд «С-6» маркын комбайнаар 10 гектарай орондо үдэрэй 40—50 гектар хүрэтэр хуряажа, сезон соо 4—5 мянган центнер таряа сохихо, нүхэд Ковригин, Жалсанов, Базаров болон бусад «С-4» комбайнаар 8 гектарай орондо үдэрэй 20—25 гектар таряа хуряажа, сезон соо 2500—3000 центнер таряа сохихо уялгануудые абаһан юм.

Мүнөө мүрысөө үүсхэгшэ суута комбайнер нүхэр Ковалевский аймаг соогоо түрүүлжэ, түрүүшын долоон хоногой туршада «С-6» комбайнаар 250 гаран гектар таряа хадаба. Комбайнай бүтээсэ үдэр ерэхэ бури ехэ болоно. Жэшээлбэл, түрүүшынгээ үдэрнүүдтэ үдэрэй 22—25 гектар таряа хуряадаг байбал, һүүлэй 2—3 үдэр соо үдэрэй 4—5 нормо дүүргэнэ.

Нүхэр Ковалевский техникын хүсые ямар аргаар гүйсэдөөр ашаглажа, иимэ үндэр бүтээсэ түйланаб гэхэдэ, комбайн болон трактораа нягта һайнаар заһадаг, бэлэдхэдэг байхаһаа гадна, комбайнова агрегадайнгаа хүдэлмэриие тааруугаар эмхидхэдэг. Эндэ эдеэ хоол бэлэдхэгшэдһээ эхилээд, солоомошон, таряа зөөгшэд болон штурвальна хүрэтэрөө өөһэдынгөө ажалые һайнаар мэдэдэг, уялгаяа нягтаар дүүргэдэг байха юм.

Жииртээ үглөөнэй 4—5 часта Ковалевскиин комбайн хүдэлжэ эхилдэг. Тээ нэгэ 6—7 часай үеэр повар басаган Волосатова бидонтой сайтаа, эдеэ хоолоо бaряад лэ комбайнын хадажа ябаһан газар тээшэ туһалагшаяа дахуулаад шамдуу ошодог. Эндэ агрегадайхидай сайгаа ууха зуура тус комбайнай штурвальна Антон Кинёв машинынгаа доро дээрэ гаража байгаад, зай забһаргүй түргэнөөр тэрэниие аршана, тоһодоно. Тиигэжэ оролдосотой һайн ажалаараа нүхэр Кинёв комбайнайгаа бүтээсые дээшэлүүлнэ.

Нүхэр Ковалевскиин нэгэ өөрэ гуримынь юуб гэхэдэ, комбайнайгаа ямар механизмын, ямар частьнуудай найдамгүй, халтад гэбэл эбдэржэ магад байһые уридшалан мэдээд, эртээнһээ тэрээниие һэргылдэг байна. Олон ушарта бага зэргын эбдэрэлгэдэ комбайнаа удаан зогсоонгүй, ябууд зууранъ заһажархидаг юм.

Трактористнууд Анатолий Волосатов Борис Нимаев хоёр «ДТ-54» маркынгаа хүсэтэ машиные хэзээдэ бэлэн байлгадаг. Комбайн ба трактораа электрын гэрэлээр һайса хангаһан туладаа тэдэнэр орой болотор ажаллаад, һүни богонихон саг соо агрегадаа зогсоожо, поли дээрээ техническэ харууһалга хэдэг байна.

Тиихэдэ полевой станай ойро холошье һаань, тэдэнэр станда ошодог заншалгүй. Ушар юуб гэхэдэ, нүхэр Ковалевский хүдэлмэри дээрээ час, минута бүхэниие ашагтайгаар хэрэглэхые оролдоно. Оро дэбисхэрээ хажуудаа дүтэ абажа ябаад, поли дээрэ, комбайнаа зогсооһон газартаа эдеэлээд, тэндээ амардаг юм.

Комбайнай һаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхэ хэрэгтэнь таряа зөөдэг шофёр Федотовой шударгы шадамар ажал мүн ехэхэн удхашанартай байба. Тус агрегадай хүдэлмэрилжэ байһан Калининай нэрэмжэтэ колхозой Билюта нютагай зарим полинуудһаа дунда жэшээгээр 10 гаран центнер таряан абтана. Тиимэ тула нүхэр Федотов үдэрэй 400—500 центнер хүрэтэр таряа зөөһэн байха юм.

Суута механизатор коммунист М. И. Ковалевскиин жэшээгээр ажаллажа, тус МТС-эй бусад комбайнернууд Жапов, Тубчинов, Цырендоржиев гэгшэд мүн 4—5 нормо дүүргэжэ захалба.

Р. Бимбаев.

Абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэб

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсажа, энэ жэлэй таряа хуряалгые саг болзор соонь, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ гэжэ шиидэһэн байнаб.

Мүнөө сезондо «Сталинец-6» комбайнаар 700 гектар таряа эрхим шанартайгаар хуряажа, 7000 центнер таряа сохихо уялга абаад, МТС-эйнгээ комбайнернуудые социалистическэ мүрысөөндэ уриһан байнаб.

Аймагай колхозуудай полинууд дээрэ муу бэшэ ургаса жэгдэрэн эдеэшэжэ, таряа хуряалгын хүдэлмэри мүнөө түлэг дундаа ябажа байна. Энэ ургасаяа хаһа саг соонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө манай механизаторнууд болон колхознигууд ехэ оролдолго гартана. Куйтунска МТС-эй нүхэр Я. Загрутдиновай тракторна бригадын хүдэлмэрилһэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэһээ һайн ургаса абтаха хараатай. Тус колхозой поли дээрэ манай комбайнова агрегат хүдэлмэрилжэ байна. Манай агрегат түрүүшын 7 үдэр соо 240-өөд гектар хуряажа, 2500 шахуу центнер таряа сохибо. Тиимэһээ бидэнэр үдэртөө 30 гаран гектар хуряажа, гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 10-һаа дээшэ центнер таряа сохиһон байнабди.

Энэ хадаа манай түрүүшын амжалта мүн. Теэд, бидэнэр энэ амжалтаяа улам бэхижүүлжэ, абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө оролдохобди. Мүнөө манай агрегадай гэшүүд бултадаа адли һайнаар хүдэлмэрилхэеэ оролдодог. Ажалаа зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар комбайнаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, үдэрэйнгөө нормые 2,5—3 дахин дүүргэнэбди.

Таряа хуряалгын эгээл харюусалгатай үе болобо. Юундэб гэхэдэ, жэгдэрэн эдеэшэһэн тарян саг соогоо хуряагдаагүй һаа, ехээр гээлтэ хоролтодо ородог. Тиимэһээ ажалаа улам һайнаар эмхидхэжэ, абаһан уялгаяа бэелүүлжэ, харьяата колхозуудайнгаа таряа саг болзор соонь, һайн шанартайгаар хуряаха гээшэ бидэнэй шухала зорилго мүн.

Бадма Будаев, Баргажанай аймагай Куйтунска МТС-эй комбайнер.

…укын ба түрүү дүй дүршэлэй түйлалтануудые ажахыдаа үргэнөөр нэбтэрүүлхэ

…үсхэбэрилгөөр Сибириин ба …Востогой областьнууд хоо… зүблөөн һая гурбан үдэрэй …соо Улан-Удэдэ боложо дүү… Алтайн ба Красноярска хи…зай, Читын, Иркутска ба областьнуудай, Бурят-Мон…АССР-эй хонишодой, науч… хэдэн эмхи зургаануу…үлөөлэгшэд, Ставропольско … хонишодой делегаци …ад олон хүнүүд энэ …э байлсаба. Зүблөөн дээрэ …н элидхэлнүүд ба нэмэлтэ …үүд хэгдэһэн, түрүү дүй …тухай үгэ хэлэлгэн болоһон. Мүнөө научна ба хүдөө ажа… зургаануудай үмэнэ, пар… советскэ органуудай урда …рилго байнаб гэхэдэ, тус …й дунгүүдые, түрүүшүүлэй …элые, наукын түйлалта… бүхы хонишодто ойлгуул…жэ үгэхэ, хони үсхэбэрилхэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ ябано.

…ой тоо толгойе олошоруул…өөнһээ нооһо ехээр хайшал…ты тэжээлэй бата бэхи база …а гээшэ эгээл түрүүшын …й шухала асуудал мүн. … дээрэ үгэ хэлэгшэд хадаа …багатай газарые хахалжа, …эгэ жэлэй ногоонуудые, … суданка, мүн кукуруза та… хониной эдихэ тэжээл һураг… болоно гэжэ хэлэбэд. Энэ …эл,жэшээлхэдэ, Алтайн хи…рэглэгдэдэг, һайн байһа…улһан байна. Мүн эндэхи …хозууд ба колхозууд куку…силос хонидтоо эдюулдэг бо…йна. Тиимэһээ тэдэнэр хо…ндэ хоёр—гурбан центнер … кукурузна силос бэлэдхэ… түрүү ажахынууд хадаа ха…эринүүдые хахалжа, тэн…марай хара таряа, суданка, … костр, овсяница, люцерн, …кукуруза, овёс гэхэ мэтые …ногоон конвейер эмхидхэ…доо хабар эртэ, зундаашье, …ашье шэмэтэ ногоогоор та…үй эдеэлүүлнэ.

…нь, хонидой тоо толгойе …улха хэрэгтэ, тусгаарла…ай эндэ, ямар дутагдал бай…дэ, үшөөл олон хонишод хо…бар ба зун хурьгалуулдаг, …рьгалуулхаһаа айдаг зандаа … Гэхэтэй хамта, хабар орой …зунай эхеэр, эхынгээ тэнхээ …гээд байхадань гараһан …өөһэдөөшье тэнхээ тамир…жа, олониинь турадаг, үхэ…на. Харин, үбэл. эхынгээ ша…байхада гараһан хурьгад, тамираараршье һайн байдаг, …дарюун һайнаар тэнжэдэг, …марай үбэлжэлгэдэ томо хо…ошоһон шахуу ородог, тии…үбэлжэлгые тэсэмгэйгээр да…радаг байна. Иимэ болохо… хонидые үбэл хурьгалуулха…эхеэр, энхэ элүүр аад, олон … абтаха, хоёрдохёор, нооһо … резерв һураггүй ехэ боло…на. Хонишодой область хоо…зүблөөн дээрэ иимэ жэшээ …гдаһан байгаа. Алтайн хи… «Рубцовский» гэжэ племсовхоздо хонидоо мартда хурьгалуулхадань—100 хонин бүриһөө аяар 140—150 хурьгад, майда хурьгалуулхадань—оройдоо 120 хурьгад абтаһан байна. Ставропольско хизаарай Молотовско районд майда хурьгалуулхадань 100 хонин бүриһөө —116, апрельдэ — 125, мартда — 126, февральда — 140, январьда — 143 хурьгад абтаһан байха юм. Мүн нимэнүүд үрэ дүн Новосибирскэ областьдо, манай республикадашье түйлагдаһан байгаа.

Хониной үүлтэр, тиимэ болоходо—нооһоной шанар һайжаруулха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаһан байха юм. Бурят-Монголой хонишод, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон научно-шэнжэлэлгын, туршалгын эмхи зургаанууд хадаа Байгалай үмэнэхи шэрүүн уларилые тэсэмгэйгээр дабажа шадаха, нарин, нарибтар аад, нэхы, ута нооһотой тиимэ үүлтэрэй хуса ба хонидые бии болгон үсхэхын тула үүсхэл зоригоо гарган ажаллаха ёһотой.

Хони үсхэбэрилгөөр область хоорондын зүблөөн хадаа тон һонирхолтой, олон тоото асуудалнуудые хаража үзэһэн байна. Манай хонишод, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, научна ба туршалгын эмхи зургаанууд болбол хэдэн олон асуудалнуудые дары шиидхэхэ уялгатай. Тэдэнэй тоодо иимэ асуудалнууд ороно гэбэл: хонидой бэлшээри, ороондо оруулга, үбэлэй сагта эдеэлүүлгын рацион, сакманна ба кошарно-базова метод, түлгэдые ороондо оруулха болзор, хонидой ба хурьгадай үбшэнүүдтэй тэмсэл гэхэ мэтын ба бусад асуудалнууд. Эдэ бүхы ба бусад асуудалнууд һаяар шиидхэгдэжэ, тэдээндэ тодорхой харюунууд үгтэхэ зэргэтэй бшуу.

Манай Бурят-Монголой республика болбол Сибирь, Дальна Востогто нарин ба нарибтар нооһотой хони үсхэбэрилхэдэ, тиин нооһо үйлэдбэрилгые ехэдхэлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэжэ шадаха байна гэжэ парти ба правительствын шиидхэбэринүүд дотор гансата бэшэ заагдаһан байха юм. Теэд, үнэхөөрөөшье, манай эндэ хони үсхэбэрилхын тула бүхы таарамжатай эрхэ байдал бии хаям.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, научна эмхи зургаанууд хадаа хонишодтой барисаагаа улам нягта болгохо, наукын ба түрүү дүй дүршэлэй түйлалтануудые, хонин ажалда үргэнөөр нэбтэрүүлхын түлөө гол, дайшалхы тэмсэлшэд, энэ хэрэгые эмхидхэгшэд ба бэелүүлэгшэд байха уялгатай.

Пропагандын бүхы арга хэрэгсэлнүүдээр—хэблэл, радио, кино гэхэ мэтээр дамжуулан хони үсхэбэрилгын түрүү арга методүүдые үдэр бүри эсэшэ сусашагүйгөөр, шадамар бэрхээр хонишодто зорюулан дэлгэрүүлхэнь шухала байна.

Партийна ба советскэ, хүдөө ажахын органууд хадаа хүдөө ажахын пропаганда эмхидхэхэ хэрэгтэ анхаралаа эрид шангадхаха, тиихэдэ партийна, советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажалай, тусгаарлабал, хонин ажалай асуудалнуудые нягта һайнаар мэдэдэг болохо ёһотой.

…АГ ДЭЭРЭ: нүхэр Ковалевскиин комбайнова агрегат Калининай нэрэмжэтэ колхозой Билюта нютагта хара таряа хуряажа ябана. Хүреэ соо—Михаил Иванович Ковалевский.

А. [illegible] фото.

Хони үсхэбэрилгөөр Сибириин ба Дальна Востогой областьнууд хоорондын зүблөөндэ хабаадагшад экскурсида ябажа ерэбэ

Иволгын уужам тала. Эндэ «Коммунизм» колхозой нарибтар нооһотой хонидой отара бэлшэжэ ябана. Экскурсида хабаадагшад автобусуудһаа буужа, энэ отарые тойрон харана, хонишонтойнь хөөрэлдэнэ. Тииһээр байтараа нэгэ хони баряад, нооһонойнь шанарые шалгана, таргыень үзэнэ.

Һүүлээрнь тэдэнэр колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цырендоржиевтай хөөрэлдэжэ, хонидоо хайшан гээд үсхэбэрилдэг тухайнь һонирхоно.

— 1960 ондо 20000 хонидтой болохобди,—гэжэ нүхэр Цырендоржиев экскурсантнуудта хөөрэнэ, — эдлүүрнин газарай 100 гектарта мүнөө 75 толгой хонидтой болонхойбди, мүнөө жэлдэ 100 хонинһоо 75 хурьга абажа түлжүүлээбди. Зүгөөр бидэнэр хони үсхэбэрилхэдөө тэжээл уһан хоёроор дуталдадагбди.

Саашаа Сэлэнгын аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз ошохоёо гарахадаа Новосибирскэ областиин Кутянска МТС-эй главна зоотехник Н. С. Дужак энэ колхозые МТС-эйнгээ зоныи колхозуудтай сасуулхадаа нигэжэ хөөрэнэ: «Манай МТС-эй зоныи колхозууд энэ колхозтой адлирхуу байдалтай, тиигэбэшье тэндэхи колхозуудые энэ колхоз хүсөөгүй—нооһо багаар хайшална, хонидынь элдэб үүлтэрэй. Манай колхозууд хонин бүриһөө дунда зэргээр 2,6 килограмм нооһо хайшална, шэрүүн нооһотой хонид үгы юм. Энэ колхозтнай яһала ехэ арга боломжотой байбашье, тэрэнээ үшөөл хэрэглэжэ шаданагүй».

Сэлэнгын аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Ф. В. Герасимов, ОТФ-е даагша Д. А. Буерашин гэгшэд хони үсхэбэрилгэ тухайгаа экскурсантнуудта тайлбарилан хэлэжэ үгэбэ. Экскурсида ябагшад хонин ажалтайнь танилсаад, колхозой хонишодто һанамжануудаа тобшоор хэлэжэ үгэбэ.

РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын искусственнаар үрэжүүлгээр главна инспектор нүхэр Ожин хонидые ороондо оруулга тухай нигэжэ хэлэбэ: Энэ хүдэлмэрие буруу хэнэт. Хонидой олоороо ороондо орохо болохыень хүлеэхэ хэрэггүй, нэгэ хоёр хониной ороондо орохоор болоходо хусые табиха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, ороондо олоороо орохо болохые хүлеэгээ һаатнай түрүүшын хонид болишохо, һубай үлэхэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: экскурсантнууд Иволгын аймагай «Коммунизм» колхозой нарибтар нооһотой хонидой отарые хаража байна.

Алтайска хизаарай Рубцовска районой «Страна советов» колхозой ахалагша хонишон М. И. Михайлеченко нигэжэ хөөрэбэ: «Минии һанахада эхэ хонидынь—һайн, хусануудынь—бирагүй. Хусануудынь үүлтэрэйнгээ талаар һайн байгаашье һаа, муугаар тэжээгдэнэ. Эндэхи хусануудые хусанууд гэхээр бэшэ жэжэхэнүүд, тарганшье бэшэ. Манай тэндэ хусанууд томонууд, 100—120 килограмм болодог юм. Хониной үүлтэр, нооһо, мяха ехээр абалга хадаа хусын һайнһаа болодог. Хусануудые тон һайнаар харууһалха хэрэгтэй. 50—60 хусануудые харууһалгада эгээл эрхим хонишоноо табяад, 2—3 ажалта үдэр түлөөд, тэжээлэй һайнине үгөөд байхада манай тэндэ гаргашаяа оло дахин харюулдаг. Таанарай тиигээл хадатнай зохисотой байха».

Эндэхи хусанууд үүлтэрээрээ гэмгүйшье һаа, бага бэетэй зандаа, хоёр—гурбан жэлэй саада тээ асарагдахадаа ямар байгаа һэм тэрэл зандаа байна. Муугаар тэжээгдэһэн дээрэһээ иимэ байна гэжэ нүхэр Михайлеченко зүб хэлэнэ. Хусануудые дулаан байрада байлгажа тэжээхэ хэрэггүй, нютагай байдалда тааруулан тэжээхэ ёһотой. Юрэнхыдөө энэ тиимэшье һайн бэшэ фермэ аад, хонидойнь нэгэ жэгдэ нооһотой байһаниинь һайн. Эндэхи хонидой база дээрэ 2—3 жэлһээ һайн фермэ бии болгожо болохо,—гэжэ Сталинска шангай лауреат С. С. Крымский хэлэнэ.

Жаргаланта нютаг—Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой центр хүрэжэ, экскурсантнууд үүлтэртэ үнеэдэй фермэ, силос даралгые, механизированнэ ток, нарин ба нарибтар нооһотой хонидой отарые үзэбэ.

Экскурсида хабаадагшад үдэшэлэн һаруул уужам клуб соо тус колхозой гэшүүдтэй хараһан үзэһэнөө хөөрэлдэбэ. Колхозой түрүүлэгшэ Д. Очиров ажал хүдэлмэриин ябаса, мүн энэ колхозойнгоо түүхэ тухай хэлэжэ, энэ хөөрэлдөөе эхилнэ, экскурсантнуудые өөһэдынгөө һанамжануудаа хэлэхыень гуйна.

Ставропольско хизаарай Азгирска районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Г. К. Смирнов колхозойнгоо ажахы тухай хөөрэһэнэй һүүлээр, өөрынгөө ажаглалтануудые хэлэбэ.

— Түрүүшын хоёр колхоздо орходоо энэ колхозой ажал өөдөө түргэнөөр ургаха аргатай, — гэжэ тэрэ хэлэнэ.—Гэбэшье, хониной үүлтэрые һайжаруулха хүдэлмэри эндэтнай муугаар ябуулагдана. Эхэ хонидой гэмгүйшье һаа, хусанууд муу, туранхай. Тиимэһээ үүлтэр һайжаруулха база муу байна. Малай байрануудые барилга барагшье һаа, дутагдалнууд бии. Модон эндэ элбэг, тиигэбэшье шулуун байрануудые бариха хэрэгтэй—шанарай талаар һайн байха бшуу. Силосэй траншейн секци баганууд байна. Бидэнэр 60 метр утатай секцинүүдые хэдэгбди. Эндэ силос дарахадаа муугаар нягтаруулагдана. Трактораар нягтаруулхада һайн байдаг.

—Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз хони үсхэбэрилгэдэ анхаралаа һайнаар хандуулна, — гэжэ Сталинска шангай лауреат С. С. Крымский хөөрэнэ.— Энэ колхоз нютагай үүлтэрэй хонидой олонхииень нарин ба нарибтар нооһотой болгожо шадаашье һаа, хонидой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулна. Манай ябаһан колхозуудта хусанууд муугаар тэжээгдэнэ, олон янзын үүлтэртэй байна. Энэ хадаа муу —олон янзын үүлтэрэй хусанууд хонидой үүлтэр һайжаруулгада туһа хүргэхэгүй,—харин тойбо хэхэ гээшэ. Энээнэй түлөө колхозуудһаа гадна БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерство зэмэтэй байна. Селекционно хүдэлмэридэ 1—2 үүлтэрэй хусануудые хэрэглэжэ, нютагай байдалда тааруулан үсхэбэрилдэг юм. Танай эндэ алтайска ба грозненско үүлтэрэй хусанууд таараха, цигайска үүлтэр оройдоо таарахагүй байна. Мяха, нооһо ехэтэй үүлтэрэй хонидые үсхэбэрилөө һаа, танай нютагта таараха байна.

Ойрын жэлнүүдтэ хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулхыень, үүлтэрыень һайжаруулхыень, нооһо ехээр хайшалдаг болохыень нүхэр Крымский эндэхи колхознигуудта экскурсантнуудай үмэнэһөө хүсөөд, үгээ дүүргэбэ. Һанамжа дурадхалнуудаа хэлэжэ үгэһэнэйнь түлөө түрүүлэгшэ нүхэр Очиров экскурсантнуудта баяр хүргэбэ. Удаань экскурсантнууд колхознигуудаар халуунаар үдэшэгдэн, Улан-Удэ тээшээ бусаба.

Аймагай газетэнүүдэй хуудаһануу

Колхозой рационализатор

«Красный пахарь» колхозой түмэршэ дархан Роман Васильевич Пантелеев 60 наһа гүйсэхэ дүтэлөө. Гэбэшье, энэ нүхэр үшөө солбон, ухаалан зохёолгын али бүхы хүдэлмэри хэһээр.

Роман Васильевич орооһо сэбэрлэлгэ дээрэ колхознигуудай ажалые яагаа һаа хүнгэдхэхэ ааб гэжэ ехэ бодолгото болодог һэн. Теэд, үшөө 1953 ондо веялкэ ухаалан зохёожо хэһэн байна. Тэрэ веялкэнь гурбан дабхар һагшуууртай, хэгдэмэл зернопульттай юм. Орооһон гурбан дабхар һагшуураар сэбэрлэгдээд, зернопультаар шэдэгдэхэдээ тон һайнаар сэбэрлэгдэдэг. Энэ веялкэнь приводной ременеэр, механизмын хүсөөр хүдэлгэгдэдэг. Веялкэ түхеэрэлгынгээ талаар тон простой, үнэгүйхэнөөр бүтээгдэдэг. Тиин 12 хүнэй хэхэ хүдэлмэрие энэ веялкээр нэгэ хүн дүүргэдэг. Веялкэдэ орооһон транспортёроор хэгдэдэг. Энэ веялкэ үдэрэй туршада 30 тонно орооһо сэбэрлэхэ хүсэтэй. Тиин нүхэр Пантелеевэй веялкэ орооһо сэбэрлэхэ зуураа, хатаадаг байна.

Иимэ веялкые колхоз бүхэн хэжэ шадаха.

Мүнөө Роман Васильевич колхоздоо тээрмэ бариха, шаргын үргэ, дугаа матаха тусгаар түхеэрэлгэ хэхэ зорилготойгоор хүдэлмэрилжэ байна.

Роман Васильевич колхозойнгоо нниитын ажахые улам бэхижүүлхын тула, ажал ехэтэй хүдэлмэрие механизацилжа, колхознигуудай ажалые хүнгэдхэхын тула хододоо оролдожо байдаг.

Колхозой ухаалан зохёогшын һайн үүсхэлые дэмжэжэ, тэрэнние нэбтэрүүлхын тула колхозой правлени, Түнхэнэй МТС-эй дирекци оролдохо гэжэ найдагдана.

«Красное знамя», Түнхэн.

Шлакоблочно завод

Һаяхан түмэр замай Горхон станциин дэргэдэ шлакоблочно завод баригдажа, ашаглалгада оруулагдаба.

Барилгые Зүүн-Сибириин түмэр замай барилгын трестын барилгын бригада нүхэр Гришинэй хүтэлбэри доро хээ. Энэ бригада богонихон болзор соо 3 һара болохогүй хугасаада барилгын ехэ хүдэл[...]жэ дүүргэһэн байна. Урд[...] возно депогой ээлжэ ба[...] луун байшание тэдэ шэн[...] хеэрһэн, полынь бетоноор [...] 2 мянган шлакоблок нэгэ [...] таан гаргаха камернуудые [...] сушильна таһаг соо түхеэр[...] тельнэ, складуудай байрану[...] риһан байна. Мүн шлак д[...] транспортёр, механическа [...] тон худхаха машина гэхэ [...] хеэрэлгэнүүд тодхогдоо. [...] заводой гол хүдэлмэринүү[...] ханизмын хүсөөр дүүргэгд[...]

Завод гол түлэб нютагай [...] хэрэглэн хүдэлмэрилнэ. Га[...] мент ондоо тээһээ асарагда[...] Тиин завод 3 һарын турш[...] мянган хэһэг шлакоблок [...] рилхэ хүсэтэй байха. Энэнь [...] гээрээ 600 мянган хэһэг [...] тэй тэн байна.

Шлакоблок үйлэдбэрилг[...] гада ехэ алмалта үгэхэ. Н[...] коблок 6 хирпиисын тэнтэ[...] Тиин нэгэ шлакоблогой [...] мүнгэтэ байхада 6 хирпиис [...] хэригтэ болодог. Мүн шлако[...] барилга хэхэдэ ехэ түргэн[...] раараашье һайн байдаг.

Заводой үйлэдбэрилэн [...] шлакоблогуудаар Горхон [...] олохон барилганууд хэгдэ[...] раалагдана. Мүнөө һургуу[...] дабхар байра шлакоблог[...] ригдажа захалагдаа. Мүн к[...] лово, магазин, бани, байр[...] нүүд баригдаха.

Горхоной шлакоблочно [...] үйлэдбэрилэн гаргаһан [...] гансашье промышленносты[...] харин колхозно барилгануу[...] нөөр хэрэглэгдэхэнь лабтай.

«Путь Сталина»,

Тахяа, нугаһа, галу[...] дальбараанууд

Мухаршэбэрэй инкубатор[...] буунай ажахын станци энэ [...] тахяагай, нугаһанай, галуу[...] та 67 мянган дальбараа гар[...]

Ингэжэ аймагай колхозу[...] станциһаа тахяагай 45056, [...] най 3595, галуунай 705 да[...] худалдан абажа, шубуунай [...] нүүдтээ үгэһэн байна. [...] магай ажалшадта тахяагай [...] нугаһанай 1100 дальбараа [...] далдагдаа.

«Вперед», Мухар[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Омско областиин Молотовско районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е даагша К. К. Олейник (баруун гарһаа) Иволгын аймагай «Коммунизм» колхозой хонишод В. И. Шабанов, С. К.Черниговский гэгшэдтэ кормушка хээд,

хонидые эдеэлүүлдэг дүй дүршэл тухайгаа хөөрэжэ байна. 2. Экскурсантнууд Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой хусануудые хаража байна.

А. Мантаевай фото ба текст.

Оролдосотой ажалай аша үр[...]

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые бэелүүлэн, малажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөн дэбжээхын ба тэрэнэй ашаг шэмэ үгэлгыень бүри дээшэлүүлхын түлөө Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой племенной һүнэй-товарна фермын һаалишад эсэшэгүйгөөр тэмсэнэ. Эдэнэй тоодо үнинэй һаалишан Д-Х. Митупова оролсоно. Нүхэр Митупова ажахын жэлэй 10 һарын дүнгөөр һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1656 литр һү һааба. Хайшан гэжэ иимэ амжалта туйлаабта гэжэ асуухада, түрүү һаалишан нигэжэ хөөрэнэ:

—Би 1945 онһоо хойшо энэ фермэдэ һаалишанаар ажалланаб. Түрүүшын жэлнүүдтэ мэргэжэл багатай дээрэһээ һаамхай үнеэ[...] һөө дунда зэргээр орой[...] литр һү һаагша бэлэйб... М[...] тиин ЦК-гэй январска П[...] тогтоолые саг соонь бэелүү[...] түлөө бүхы шададлаараа [...] Намда 10 үнеэн даалгагдан[...] най сагта үнеэдээ дүрбэ да[...] дагби. Һаахынгаа урда т[...] дэнь массаж хэнэб. Гадна [...] ариг сэбэр байрада бай[...] Ажалдамни колхозой з[...] Бато Аюшеевич Борисов е[...] хүргэнэ. Мэдэхэгүй юумэеэ [...] һурадагби. Үлэгшэ хоёр [...] үшөө ехээр һү һаахын түл[...] хүсэ шадалаа гаргахаб.

Б. Ха[...]

Ородой түрүүшын революциин үедэхи хүдэлмэришэдэй депутадуудай Соведүүд

Ородой түрүүшын революцида олон миллион ажалшад хабаадаһан юм. Тэдэнэр пролетариат түрүүтэйгээр Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро хаанта засагта болон капитализмда эсэргүү тэмсэһэн байгаа. Хүдэлмэришэн ангиин политическэ организациин урдань үзэгдөөгүй шэнэ формо—хүдэлмэришэдэй депутадуудай Соведүүд революционно байлдаануудай үедэ бии болоо. Соведүүд хадаа арад ниитын революционно үүсхэл гаргаһанай үрэ мүн, тэдэниие тэмсэлдэ жагсаһан арад байгуулаа.

Түрүүн дээрэ Соведүүд стачечна тэмсэлэй органууд мүн байһан аад, орон дотор революциин хүгжэн дэлгэрхэтэй, пролетариадай стачкануудһаа восстанида шэлжэн орохотой хамта зэбсэгтэ восстаниин органууд, гүрэнэй засагай эхин түрүүшын органууд болоһон байха юм. Тэрэ үеын Соведүүд хадаа Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин илаһанай эсэстэ байгуулагдаһан Соведүүдэй эхи захань мүн болоно.

Хүдэлмэришэдэй депутадуудай түрүүшын Соведүүдэй нэгэниинь Иваново-Вознесенскэ Совет байһан юм. Тэрэ Соведые хүдэлмэришэд революционно тэмсэл соогуур большевигүүдэй хүтэлбэри доро байгуулаа һэн.

1905 оной майн 12-то (хуушан тоогоор) большевигүүдэй уряагаар Иваново-Вознесенскын хүдэлмэришэд стачка эхилжэ, тэрээндэнь 70.000 шахуу хүн хабаадаа. Хоёр һара хахад шахуу үргэлжэлһэн энэ тон ехэ стачкые хүтэлбэрилхын тулада хүдэлмэришэд түлөөлэгшэнэрэй Соведые байгуулжа, тэрэнь бодото дээрээ хүдэлмэришэдэй депутадуудай Совет болоһон юм. Соведэй хүдэлмэрие Коммунистическэ партиин үнэн хүбүүн М. В. Фрунзе түрүүтэй большевигүүд хүтэлбэрилөө һэн.

Байгуулагдаһан түрүүшынгээ үдэрнүүдһээ хойшо тус Совет Иваново-вознесенскэ бүд нэхэгшэдые дэмжэхэ гэһэн уряатайгаар Шуин, Кохмын, Тейковэй хүдэлмэришэдтэ болон бусадта хандаһан байгаа. Тус районуудай хүдэлмэришэд уряаень халуунаар дэмжэжэ, забастовкодо хабаадалсаа.

Тус Совет суглаануудые хэхэ эрхэ сүлөөе революционно ёһоор бэелүүлжэ, тэдэ суглаанууд дээрэ хүдэлмэришэд шухала асуудалнуудаа зүбшэн хэлсэжэ, фабрикын эзэдтэ хэхэ эрилтэеэ бэлдэһэн юм. Үгэ хэлэхэ сүлөө, хэблэлэй сүлөө Соведэй хүтэлбэри доро бэелүүлэгдээ һэн. Соведынь город соогоо улам ехэ эрхэ засагтай эзэн боложо, үргэн олон хүдэлмэришэдэй дунда улам хүндэтэй болоһон юм. Совет хүдэлмэришэдэй милициие байгуулаа, стачкын касса эмхидхээ, тиигэжэ тэмсэлые эмхитэй, хүсэтэй болгоо.

Стачкань онсо өөрэ шэнжэтэй байһан юм. Тэрэнь юрын стачкаһаа үргэн хэмжээтэй, зэбсэгтэ восстанида адли болоо. Тиин Соведыншье зэбсэгтэ восстаниин органой шэнжэтэй болоожо, хэрбээ таатай байдалай тохёолдоо һаань бодото дээрээ тиимэ орган болохо һэн.

Стачкань Соведэй шиидхэбэреэр, тэрэнэй зааһан үдэр—июлиин 25-да гэхэ гү, али фабрикын эзэдэй хэдэн буулта хэхэдэнь зогсоһон байгаа. Стачкын болиһоной һүүлээр тус Совет июлиин 27-до хаагдаһан тухайгаа соносхоод, саашадаа үгы болоо.

1905 оной июль соо Костромада хүдэлмэришэдэй депутадуудай Соведые байгуулха һэдэлгэ хэгдээ, тэндэ большевигүүдэй хүтэлбэри доро бүгэдэниитын стачкада эршэмтэй бэлэдхэл боложо байһан юм. 108 хүнһөө бүридэһэн стачечна Совет эмхидхэгдээ. Стачкые үдэр бүри хүтэлбэрилхын тулада хүдэлмэришэд 12 хүнһөө бүридэһэн стачечна комисси байгуулаа.

Тус Совет стачкын бүхы ябасые хүтэлбэрилөө, тэмсэһэн хүдэлмэришэдэй бүлэнэрые тэдхэхэ юумэ бэлдэдэг, хубааридаг, хүдэлмэришэдэй суглаануудые хамгаалха ябадалые хангадаг, фабрикын эзэдтэй хэлсээнүүдые хэдэг байгаа. Энэ Совет «Бюллетень» гэжэ нэрэтэйгээр өөрынгөө органие хэблэн гаргаа. Тэрэнь хожомынь гаража эхилһэн «хүдэлмэришэдэй депутадуудай Известия» гэжэ газетын эхи заха мүн болоно. Июлиин 27-до Костромской хүдэлмэришэдэй бүгэдэниитын забастовко дүүрэжэ, стачечна Совет үгы болоһон байна.

Иваново-Вознесенскын түлөөлэгшэнэрэй Соведтэл адли мүн Костромагай стачечна Совет тэрэ үедэ зэбсэгтэ восстаниин орган боложо шадаагүй.

Хүдэлмэришэдэй тэмсэлэй шэнэ дэбжэлтын үедэ, 1905 оной ноябрьда, байгуулагдаһан хүдэлмэришэдэй депутадуудай Костромской Совет эмхидхэлэй үлэмжэ һайн формотой байгаа. Соведые большевигүүд толгойлоо. Тус Совет тон ехэ нэрэ хүндэтэй байжа, революциин дайсадшье тэрэниие тооxo баатай болодог һэн. Совет дайшалхы дружина, сүүдэй комисси байгуулаа, бүхы анхаралаа зэбсэгтэ восстани бэлэдхэлгэдэ хандуулаа. Тиигэжэ тус Совет революционно засагай эхи заха табиһан орган мүн болоо.

Иваново-Вознесенскын, Костромагай һүүлээр удангүй Петербургда хүдэлмэришэдэй депутадуудай Совет байгуулагдажа, тэрэнэй түрүүшын заседани дээрэ (1905 оной октябриин 13-да) 40 предприятинуудай түлөөлэгшэнэр байлсаа. Тэрэ үедэ миллион шахуу промышленна хүдэлмэришэдэй хабаадалгатайгаар болоһон бүхэроссийска октябрьска политическэ стачка правительствын хүсые задагайруулаа.

Петербургска Совет хадаа Россин гансал томо промышленна болон революционно центрын Совет мүн байһан бэшэ, харин столицын Совет мүн байгаа. Бусад городуудай хүдэлмэришэд Петербургһаа жэшээ абаа. Петербургын хүдэлмэришэд тэмсэлдэ бодожо, бусад городуудтахи хүдэлмэришэдэй зэбсэгтэ тэмсэлэй эхи табиха ёһотой байгаа. Теэд, Петербургска Совет энэ зорилгоёо дүүргээгүй, юундэб гэхэдэ, зэбсэгтэ восстанида эсэргүүсэдэг, революцида эсэргүүсэдэг меньшевигүүд тэрэниие толгойлжо байгаа бшуу.

1905 оной ноябриин тэн багта 147 фабрика болон заводуудһаа, 34 мастерской болон 16 профсоюзна организацинуудһаа һунгагдаһан 592 депутат Соведэй составта байгаа. Тэдэнэр бултадаа ёһото үргэн демократиин үндэһөөр һунгагдаһан юм.

Совет дотор большевигүүд меньшевигүүд хоёрой хоорондо хатуу шанга тэмсэл болоо. Энэ тэмсэл Россида В. И. Ленинэй бусаһанай һүүлээр бүри шангадаа. Большевигүүд хүдэлмэришэдэй улам ургажа байгаа политическэ эдэбхидэ түшэглэн, Соведые зэбсэгтэ восстаниин орган, революциин бодото штаб болгохын түлөө оролдоо. Меньшевигүүд революциин социалистическэ болохоһоонь айжа, тэрэниие түргэн болюулха гэжэ оролдоо.

Большевигүүдэй оролдоһоной ашаар Соведэй пленарна заседанинууд дээрэ хүдэлмэришэд-депутадуудай эрилтээр хэдэ хэдэн шиидхэбэринүүд абтаһан байна. Тэдэ ямар шиидхэбэринүүд бэ гэхэдэ: 8 часай хүдэлмэриин үдэр тогтоохо тухай; заседани хэхэ гэр байрануудые Соведэй мэдэлдэ үгэхэ тухай; хүдэлмэришэнэй милицидэ зорюулан зөөри һомолхо тухай, тиимэ милициие манай парти хүдэлмэришэн ангиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй голынь гэжэ тоолодог байгаа; политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдаһан, сүлэгдэһэн хүнүүдые сүлөөлхэ тухай; дары сагаа Учредительнэ суглаа зарлаха тухай шиидхэбэринүүд болоно. Тиимэ шиидхэбэринүүд меньшевигүүдэй түсэбтэ үгы байгаа.

Петербургда байхадаа В. И. Ленин Соведэй заседанинуудые дээрэ олон дахин үгэ хэлэдэг байгаа. Жэшээлхэдэ, предприятинуудые хааха, хүдэлмэришэдые олоорнь гаргажа хаяха ябадалтай тэмсэхэ [...] асуудалаар Ленин үгэ хэлэһ[...] юм. Соведэй Гүйсэдхэхэ [...] энэ асуудалаар Ленинэй ре[...] баталан абаа. Хаанта засаг[...] гүү эршэмтэй тэмсэлдэ бэ[...] жэ Совет хүдэлмэришэдые [...] һан байха юм.

Зүгөөр меньшевигүүд [...] соо олонхинь байжа, бүхы [...] ческа хүдэлмэрие Соведэй [...] бэридэ эсэргүүгээр ябуула[...] Эгээл иимэһээ боложо Сов[...] хы гол шиидхэбэринүүд бэ[...] дэнгүй үлэшэһэн байха юм. [...] вет арад ниитын револ[...] эдэбхиие толгойлоогүй байһ[...] на, ямаршье хэмжээ абан[...] вительствода хүсэеэ бэлдэх[...] олгоһон байгаа. Меньшеви[...] ведые зэбсэгтэ восстаниһаа [...] холодхоо. Солдадуудай д[...] хүдэлмэри ябуулхын оро[...] дат шинель үмдэһэн [...] болон хүдэлмэришэдэй со[...] гуулхын орондо Совет хад[...] гэй частьнуудые Петер[...] ябуулхые эриһэн байна. Э[...] дадуудые амяарлан һалгаа[...] удхатай бшуу.

Большевигүүдэй эрилтээр [...] вет ороной бусад городууда[...] мэришэдтэй, армиин солда[...] болон флодой матросуудтай [...] бургын хүдэлмэришэдэй хо[...] рисаа байгуулха тухай [...] шиидхэбэри гаргаһан. Байгаа [...] хэбэри соонь мүн таряашад[...] боо барисаа байгуулха шу[...] жэ заагдаһан байна. Ре[...] саашадань хүгжөөлгэдэ зор[...] һэн бусад шухала шиидх[...] абтаһан юм. Зүгөөр Сове[...] шевистскэ хүтэлбэринь тэдэ [...] бэринүүдые бэелүүлхын т[...]

...ӨӨДЭР ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛ ЭХИЛХЭНЬ

...мянгаад һаруул һайхан ...уудай үүдэн советскэ һу... үглөөдэр нээгдэхэнь. Рес...ай олонхи һургуулинууд ...ий шэнэ жэлые һайн бэлэд...р угтаба. Партийна, совет...ууудай ба һурагшадай ...ай туһаламжаар һургуу...уүд һэльбэн заһабарилаг...дөө элбэг хүрэхэ түлеэн бэ..., һуралсалай-материальна ...дхэгдөө.

...итайн аймагай олохон сомо...уүд, колхозууд һургууляа ...ай шэнэ жэлдэ һайса бэ... түлөө ехэхэн оролдолго, ...гаргаа. Тэрэ аймагай хү...гшэд болон һургуулиин ...нүүд үнгэрэгшэ хабар, ...ин тарамсаар һуралсалай ...дэ саг болзор соонь бэлэд... шиидээ һэн. Мүнөө эндэ ...һургуулиин гэрнүүд, пар..., стулнууд һэльбэн заһа...даа. Үбэлдөө хүрэхэ түлеэн ...дэ, һуралсалай-туршалгын ...удай һуури табигдаа. Физи..., биологиин кабинедүүдые ...лсалай мастерскойнуудые ...хын түлөө ехэхэн хүдэлмэ...бэ.

...итайн дунда һургуули (ди... нүхэр Щербаков), Саян...ой жэлэй һургуули (дирек... нүхэр Смирнов), Куйтунска ...жэлэй һургуули (директо... нүхэр Мясников), заводской ...жэлэй һургуули (директо... нүхэр Далбеев) һуралсалай ...лые түгэс бэлэдхэлтэйгээр ...байна.

...и зарим сомоной Соведүүд ...нуудтаа ехэ туһаламжа хүр...эшээнь, Ключевскойн сомо...дтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр ...ев) хабаатай нэгэ долоон жэ...бэн эхин һургуулинууд бии ...стын 20-ной мэдээгээр эдэ ...ууд тус сомоной Соведэй ...аар һуралсалайнгаа жэл...өөр бэлэдхэһэн байгаа. Тэрэ... Хрущёвой (түрүүлэгшэнь ...Беляев), Чапаевай (түрүүлэг... нүхэр Пестеров) нэрэмжэтэ ...д һургуулинуудтаа ехэ анха...рал табидаг, бодото туһаламжа хүргэдэг юм.

Мүн Закаменай, Сэлэнгын аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд, сомоной Соведүүд ба колхозууд һургуулинуудайнгаа шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэдэнь бодото туһаламжа хүргөө. Эндэхи ажалшад хабартаа воскреснигүүдые хэжэ, һургуулиин гэрнүүдые, багшанарай байрануудые һэльбэн заһабарилалсаһан, түлеэ бэлэдхэлсэһэн байна. Сэлэнгын аймагта богонихон болзор соо һурагшадай түрэлхид һургуулиин дүрбэн гэр шэнэ газарта урилан табяа.

Гэбэшье, республикымнай олон аймагуудта һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл хангалтагүйгөөр ябуулагдаа. Жэшээнь, Мухаршэбэрэй, Хэжэнгын, Курумканай аймагуудта һургуулиин гэрнүүдые барилга тэсэшэгүйгөөр удааруулагдаба. Мүн Баунтын аймагта һуралсалай жэлдэ бэлэдхэл хангалтагүйгөөр үнгэргэгдөө.

Ямар шалтагаанһаа эдэ аймагуудта һургуулинуудай гэр байрануудые һэльбэн заһабарилга удааруулагдааб гэбэл, зарим сомоной Соведүүд һургуулинуудта һомолһон мүнгэеэ саг соонь үгөөгүй. Жэшээнь, Баунтын аймагай Усойско, Муйска сомоной Соведүүд һургуулинуудта хэрэгтэй мүнгыень сагтань үгөөгүй. Тиимэһээ һуралсалай хэрэгсэлнүүдые абалга удааруулагдаа.

Зарим һургуулинуудта багшанарай байха гэрнүүд саг соогоо баригдаагүй, хуушан гэрнүүд муугаар һэльбэн заһабарилагдаһан байна. Жэшээнь, Иволгын аймагай Кокоринско һургуулида багшанарта 4 гэр баригдаха байһан аад, мүнөө миин нэгэ гэр баригдаа. Калёновско, Гурульбын, Оронгын һургуулинууд багшанарай байха гэрнүүдые барижа захалаадүй.

Оронгын сомоной Совет Оронгын дунда һургуулида анхаралаа табидаггүй, һуралсалайнгаа жэлдэ бэлэдхэхэдэнь туһаламжа хүргөөгүй.

Иимэ дутагдалнууд мүн бусадшье аймагуудта үзэгдэнэ. Энэ юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, зарим аймОНОнуудай, һургуулинуудай болон нютагуудтахи партийна, советскэ хүтэлбэрилэгшэд һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлгэдэ хайша хэрэгээр хандажа, дутуу дунданууудыень усадхаха хэмжээ саг соонь абаагүй байха юм.

Һаяхан эхин ба дунда һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Бурят-Монголой областной комитедэй Президиумэй заседани дээрэ БМАССР-эй Гэгээрэлэй министерствын база муугаар хүдэлнэ гэжэ шүүмжэлэгдэбэ. Тус база һургуулинуудые, үхибүүдэй эмхи зургаануудые хэрэгтэй сагтань барилгын материалнуудаар хангадаггүй, тэдэнэй абаха материалынь хүсэд үгэдэггүй байба.

Мүнөө жэлдэ һуралсалай шэнэ түсэб, бурят-монгол хэлээр, ород хэлээр ба бурят-монгол литератураар шэнэ программанууд баталагдаа.

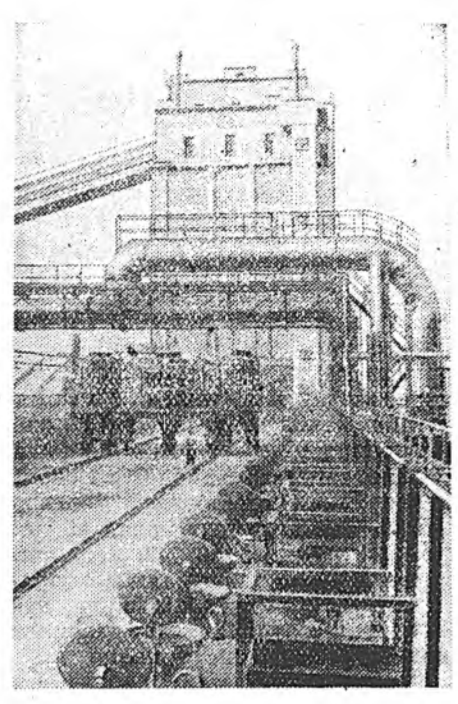
Һуралсалай шэнэ түсэбэй ёһоор бурят һургуулинуудта (I—IV классуудта) гар ажалай урогууд үнгэргэгдэхэ, V—VI классай һурагшад һуралсалай-туршалгын участогта бэ һуралсалай мастерскойнуудта практическа хүдэлмэри хэдэг болохо байна.

Шэнэ программын ёһоор 1, 2, 3, 4 классуудта бурят-монгол грамматика үзэхэ учебнигүүд, 2, 3, 4 классуудта үзэхэ ород хэлэнэй учебнигүүд заһагдаа. Мүнөө 20 учебнигүүд хэблэгдэн гараба. Бурят ба ород хэлэнэй багшанарта туһа болгон, бурят-монгол дунда һургуулинуудта һуралсалай материалые хайшан гэжэ түсэблэхэ тухай методическа бэшэгүүдэй сборник зохёогдоо.

Үглөөдэр һуралсалай шэнэ жэл эхилхэнь. Һуралсалай жэлдэ бэлэдхэлгээр дутуунуудтай һургуулинууд занятинуудаа үнгэргэхэтээ нэгэн доро бүхы хэрэгсэлнүүдээ бүрин хүсэлдүүлхэ ёһотой.

Багшанар болон һурагшад! Һуралсалай шэнэ жэлээр дашарамдуулан таанарые амаршалнабди.

М. Мангадаев, БМАССР-эй Гэгээрэлэй министерствын инспектор.

Челябинска металлургическа заводто коксово шэнэ батарей хүдэлмэрилжэ эхилбэ. Энэ хадаа заводто хүдэлмэрилжэ байдаг батарейнуудтэ орходоо һураггүй ехэ бүтээсэтэй, үлүү һайнаар автоматизацилагданхай юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коксово шэнэ батарей хүдэлмэрилжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Түмэрзамшад үбэлдэ бэлэдхэнэ

Арадай ажахын ашаа шэрэлгын түсэбые саг соонь дүүргэхын тулада түмэр замые һайнаар заһабарилха, эрхимээр харууһалха шухала байһаниинь мэдээжэ. Зүүн-Сибириин түмэр замай Горхоной дистанциин хүдэлмэрилэгшэд энэ уялгаяа зүбөөр ойлгожо, өөһэдынгөө участогтахи түмэр замые үбэлдэ һайнаар бэлэдхэжэ байна.

Түсэбөөр хараалагдаһан капитальна заһабарилга дүүргэгдэхэ дүтэлөө. Дунда зэргын заһабари хэхэ түсэб мүн лэ үлүүлэн дүүргэгдэжэ байна. Харгын мастернууд—коммунистнууд Я. Шабатура, Е. Абрамов гэгшэдэй даадаг участогтахи хүдэлмэрилэгшэд энэ талаар эрхим амжалта туйлаа. Горхоной дистанциин түмэрзамшад 10 жэлэй турша соо хэгдээгүй ажалые һүүлэй хоёр жэлэй турша соо хэһэн байна.

Түмэр харгын хүүргэнүүдые, хоолойнууд болон бусадшье барилганuудые һайнаар харууһалха ябадалда дистанциин хүдэлмэрилэгшэд бага бэшэ анхарал хандуулдаг байна. Коммунист-мастер Н. Островскиин хүтэлбэрилдэг бригада хүүргэнүүдые заһабарилха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргээд, түсэбһөө гадуур ехэ хэмжээнэй ажал хээ.

Энэ дистанцида түмэр замые шалган харагшад ажалай эдэбхи үүсхэл гаргана. Обходчигууд Федор Харченко, Шакир Сибирзянов, Терентий Жерлов, Александр Бороздин, Федор Колесников болон бусад даалгагдаһан участогтаа харюусалгатайгаар ажаллана.

Горхоной дистанциин түмэрзамшад 1955—1956 оной үбэлдэ түмэр замаа һайнаар бэлэдхээд, партиин XX съездые ажалай шэнэ амжалтаар угтаха гэжэ шиидэбэ.

И. Неродов.

Ч. НАМЖИЛОВ

Павел Балтахиновта

Бурят-монгол арадай алдарта хүбүүн, партизанска комиссар Павел Балтахиновта зорюулагдаһан памятник тэрэнэй түрэһэн нютагта табигдаба.

Үбгэн буурал
    Бөө хадынгаа үбэртэ
Үнинэй һуунаш
    шэб шэнэхэн гэртэ:
Сэхэ дээрэш
    сэнхэр огторгойн майхан,
Сэл ногоон дайда тойроод,
    һайхан!
Баатар зоригтойгоор
    баруун гартаа далайһан
Бата мүнгэн
    һэлмэ шэнгеэршни зурыһан
Эдын гол
    эршэтэ долгёо эбхэрүүлнэ,
Эльгэн дээрээ
    эрэлхэг дүрыеш эрхэлүүлнэ...
Хүл нюсэгээр гүйһэн
    Тарасынш зүргэнүүд халуун.
Хүлэг моринойш сабшаһан
    хүһөө шулуун
Эгээл энэ—
    харыш холоһоо, Павел,
Энхэ мүнхэ дурасхаалыеш
    һананал даа заабол.
Зүгөөр би
    улам элеэр
    шамайе харанам,
Зүрхэ сэдьхэлээрээ золгоходоо
    ехээр баясанам:
Урин һэбшээдэ нэнгэһэн
    улаан сэсэгүүд соо
Угалза, хээнь болоод
    һалбаран байнаш.

Урдаһаам ерэһэн
    үеын олон басагад со...
Урма, зоригынь болоод
    хамта ябалсанаш.
Талын дунда бодоһон
    шэнэ барилгын
Табсан, һууринь болоод
    холоһоо сайнаш.
Танай дуушан Тороев—
    Аполлон Андреевичын
Танил һайхан
    аялга соонь жэргэнэш.
...Шуһанайш шэнгэһэн
    энэ алтан хүрьһэн
Шуурга һалхиешье,
    залинта бороошье
        үзэһэн юм.
Тиихэл бүреэ
    улам һайханаар һалбардаг,
Тиихэл бүреэ
    шам тухайгаа дурдадаг.
Үбгэн болоһон
    хойто хадыншни магнайда
Үшөө нэмэхэл
    уршалаануудай харгы.
Эгээл тэдэнэр
    наһыеш тоолон байдаг,
Энээнһээ сэсэн хэмжүүр
    хэншье олохогүй.

Бохапой аймаг.
Июль, 1955 он.

Ц. ХАМАЕВ

Хотондоо яаранаб, инагтаа

Хотондоо яаранаб, инагтаа
Бэемни хүнгэн
Хүлнүүдни гүйнэ түргөөр,
Орой үдэшэлэн
Ошоноб шамаяа золгохоор.
Харанаб урдаа
Харанхы һүнии һэтэлэн,
Инаг шамханаа
Эльгэ зүрхэндөө зураглан.
Сэлмэг һайхан
Сэбэрхэн сарюун шарайшни
Үглөөгүүр задарһан
Үнжэгэн сагаан сэсэгтэл,
Мүнгэн шүүдэрэй
Арюухан дуһалда сүршэгдөөд,
Мэһэлзэн энеэбхилээ
Мининнгээ урдаһаа хараад,
Харин тиихэдэш
Хүсэ шадални зангираад,
Ходо ойрош
Хүсэнэб ябахаяа ажаллаад.
Үдэрнүүд ошоод,
Үни болооб дурлаһаар,
Мүнөө одоол
Мүнхэ хүсэлөө хэлэхээр,
Бата найданхай
Бодолоор дүүрэн гэшхэлнэб.
Инагхамни хүлеэнхэй,
Эльгэлхэ байһынь мэдэрнэб.

Археологическа экспедициин мэдээсэл

Августын 27-до НИИК-ын библиотекын уншалгын зал соо Бурят-Монголой культурын научно-шэнжэлэлгын институдай Эрдэмтэдэй соведэй заседани боложо, «1955 оной археологическа экспедициин түрүүшын дүнгүүд» гэһэн асуудалаар нүхэд А. В. Давыдова, Н. Н. Мамонова гэгшэдэй мэдээсэлые дуулаба.

Энэ археологическа экспедицидэ хабаадагшад Иволгада олдоһон неолидай эпохын городой үлэгдэл шэнжэлэн үзэбэ. Тэдэнэр гурбан жэлэй турша соо хүдэлмэрилхэдөө неолидай үеын зоной байһан 24 гэрые, мүн олон хүнэй хүүрнүүдые олоо юм. Тэндэ яһаар хэһэн һуршанууд, түмэр хуягай эбдэрхэй, бронзоор хэһэн хэрэгсэлнүүд, шулуугаар хэһэн сахаригай эбдэрхэй гэхэ мэтэ олдобо.

11—12-дохи зуун жэлэй үедэ хүдөөлүүлэгдэһэн хүнүүдэй хүүрнүүдые задалжа үзэхэдэ неолидай эпохын хүниие хүдөөлүүлхэдээ хэлсэдэг хэрэгсэлнүүд (шабар горшогууд), Хитадта бронзоор хэгдэһэн бишыхан гэрэлнүүд, түмэрөөр, яһаар хэгдэһэн һуршын зэбэнүүд, хутага, яһаар хэһэн элдэб гоёлтонууд, томогдоһон һабагшын таһархай, бугааг, эхэнэрэй зүүдэг гоёлтонууд, тоборюулганууд, һиихэ гэхэ мэтэ олдоһон байна.

Мэдээсэлэй һүүлээр НИИК-ын директор, филологическа наукануудай кандидат Цыдендамбаев, түүхын наукануудай кандидадууд Цыбиков, Золотоев, Хаптаев гэгшэд үгэ хэлэбэ. Тус археологическа экспедицидэ хабаадагшад бурят арадай эртэ урда сагай түүхые шэнжэлхэдэ хэрэгтэй хүдэлмэри хэбэ гэжэ тэдэ тэмдэглээ.

Нүхэд А. В. Давыдовагай, Н. Н. Мамоновагай хэһэн мэдээсэлнүүдые НИИК-ын Эрдэмтэдэй соведэй гэшүүд, дээдэ ба дунда һургуулинуудай багшанар, һурагшад ба бусад ажалшад ехэ һонирхолтойгоор шагнаба.

Хүсэн түгэсөөр угтаба

...ын аймагай Молотовой нэ... колхозой гэшүүдэй үхибүүд ...ай шэнэ жэлдэ һайн бэлэг ... Эхин һургуулиин байшан ...ондоо газарта урилагдажа, ...огдоо. Энэ һургуули 4 клас...ам сэбэр таһалгануудтай. ...а багшанарай, гар ажалай ...таһалганууд, хубсаһа хэхэ ... тамбур гэхэ мэтэнүүд бии. ...дай палааха, сонхо, үүдэн ...мебель хуу шэнээр шэрдэгдээ. ...һуралсалай-туршалгын учас...идхэгдээ, физкультурна го...түхеэрэгдээ. Һургуули һурал...даруулан ойлгуулха хэрэгсэл... хүсэд хангагданхай. Үбэлэй үедэ хүрэхэ түлишэ багшанарай байрануудта бэлэдхэгдэнхэй.

Энэ һургуулие шэнэдхэн табижа түхеэрхэ хэрэгтэ, һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлгэдэ Ульдиргын сомоной Совет (түрүүлэгшэнь нүхэр Б. Дамдинов) ехэ анхарал, оролдолго гаргаба. Тиихэдэ колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Р. Банзарон) һургуулида ехэ туһа хүргөө.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ аймагай олонхи һургуулинууд һайнаар бэлэдхээ. Ульдиргын долоон жэлэй һургуулие (директорынь нүхэр Ц. Номтоев) мүнөө жэлдэ 9-дэхи класс хүрэтэр үргэдхэхэ юм. Эндэ шэнэ жэлдэ бэлэдхэл хүсэд дүүргэгдээ. Энэ һургуулида шэнэ классуудые эмхидхэһэн, багшанарай байрануудые олоор түхеэрһэн, ахалагша классуудай һуралсалай хэрэгсэлнүүдые бэлэдхэһэн, һургуулиин библиотекын номой фондые улам баяжуулһан байна.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ Сосново-Озёрско дунда һургуули (директорынь нүхэр Бадашкеев Г. И.), Эгэтын эхин һургуули (даагшань нүхэр Ширабон Д. О.), Сосново-Озёрско эхин һургуули (даагшань нүхэр Цыдыпов Д. И.) ба бусад һургуулинууд түгэс бэлэдхээ.

Ц. Дандаров, манай корреспондент.

...гүй байхаһаа гадна, али бо...һаад хэжэ революцида со...лхээр бэлдэхэ аргыень хаа...вительствода олгодог һэн. ...а засаг тэбдэлгэһээ гаража, ...ида эсэргүү тэмсэл эхилээ. ...ой декабрьда хүдэлмэришэ...путадуудай Петербургска Со...дөө арестовалагдаа.

...шевигүүдэй хүтэлбэрилжэ ...хүдэлмэришэдэй депутадуу...сковско Совет революцида ...үүргэ дүүргээ. Тус Совет ...нгээ үдэрнүүдһээ хойшо ...ие хүгжөөлгэдэ, зэбсэгтэ ... бэлэдхэлгэдэ зорюулан ...революционно хүдэлмэри ... Соведэй түрүүшын заседа... оной ноябриин 21-дэ болоо. ... бүхы ехэ ехэ предприяти...хүдэлмэришэдэй хүсэл зори...үлһан 180 делегат тус за... байлсаа. Москвада хүдэл...эй депутадуудай Соведтэй ...солдадуудай депутадуудай ...ии болоо.

...а засагта эсэргүү тэмсэлые ...тайгаар дүүргэхын тула бү...ой хүдэлмэришэн ангиин хү...лхэхэ шухала гэжэ Москов... мэдэдэг байгаа. Энэ зо... Соведэй түлөөлэгшэд Пе... Сормово, Ярославль, Ива...сенск, Тула, Самара, Са...мон бусад городуудта эль... Большевигүүдэй заабари ...э болгон Московско Совет ...ишэдые зэбсэгжүүлхэ хэ...алха тусхай комисси бай...

...юциин урэ дүнгынь гансал ...ришэн ангиин эмхидхэл бо...саалһаа дулдыдаха бэшэ, ...шэлэн хэнэй түлөө солда...эмсэхэһээнь дулдыдаха гэжэ Совет һайн ойлгодог һэн. Тиимэһээ сэрэгүүдэй дунда хэгдэхэ хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулдаг байгаа. 1905 оной ноябриин 27-ной пленарна заседани дээрээ тус Совет солдадуудта тусхай хандалга баталан абаһан юм. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Нүхэд солдадууд! Таанар манай ахадүүнэр гээшэт. Энээниие мэдэжэ байһанаа ниитын тэмсэлдэ хабаадалгаараа баталан харуулаат. Мүнөө арад зоной дайсан — хаанта правительствода эсэргүүсэн пролетариадай эршэмтэйгээр тэмсэжэ байхадань, мүн таанаршье эршэмтэйгээр, хатуу зүрхэтэйгөөр тэмсэгты».

Офицернүүдэй мэдэлдэ орохогүй, хаанта засагта эсэргүү тэмсэлые хүтэлбэрилхын тулада өөһэдынгөө дундаһаа нүхэдые һунгаха, хамтадаа тэмсэхын тулада хүдэлмэришэдтэй холбоо барисаа байгуулха гэжэ солдадуудта тус Совет һайшаан дурадхадаг һэн. Московско гарнизоной хэдэ хэдэн частьнуудай солдадууд Соведэй уряалые дагаһан юм.

Москвагай гарнизондо хаанта правительство этигэдэггүй байжа, хүдэлмэришэдэй талада революционно үзэлтэй солдадуудай орохогүйнь тула хэмжээнүүдые абажа захалаа. Үлэмжэ этигэлгүй частьнууд буу зэбсэгээ хуряагдажа, казармануудта хаагдаһан байна.

Москвагай пролетариат большевигүүдэй хүтэлбэри доро правительствода эсэргүү шиидхэхы тэмсэлдэ һайнаар бэлдээ. 1905 оной декабриин 6-да большевигүүдэй Московско комитедэй заабариие бэелүүлэн тус Совет иимэ шиидхэбэри абаа гэбэл: декабриин 7-ной 12 часта бүгэдэниитын политическэ стачка соносхожо, тэрэниие зэбсэгтэ восстани болгохын түлөө оролдохо. Восстаниие ниитэ дээрэнь хүтэлбэрилхэ гэжэ Соведэй Гүйсэдхэхэ Комитедтэ даалгагдаһан байгаа.

Москвагай хүдэлмэришэн анги Соведэй уряалые нэгэн һаналаар дэмжэжэ, тэрэнэй зааһан болзор соо фабриканууд, заводууд, электрическэ станцинууд хүдэлмэреэ зогсоогоо. Николаевска (мүнөө Октябрьска) түмэр замһаа бэшээрээ Московско узелай бүхы түмэр замуудаар ябалга зогсоогдоо. Город соохи бүхы ажабайдал бусайдуулагдаа. Энэ үедэ хүдэлмэришэн анги ёһото эзэн боложо, тэрэнэй зэбсэгтэ отрядууд жэшээтэ гурим тогтооһон байна. Городой үйлсэнүүдээр баррикаданууд олоор байгуулагдаа. Москвагай пролетариат хаанта засагта эсэргүү баатар зоригто тэмсэл эхилээ, тиихэдэ хүдэлмэришэдэй депутадуудай Московско Совет зэбсэгтэ восстаниин орган болоһон байха юм.

Дайсанай тоогоороо олоншье, буу зэбсэг һайнтайшье һаань Московско хүдэлмэришэд юһэн үдэрэй туршада баатар зоригто тэмсэл хэһэн байна.

Зэбсэгтэ восстаниин гол түшэгыень Улаан Пресни мүн болоо. Тиимэһээ контрреволюциин гол хүсэниинь Улаан Преснидэ эсэргүү табигдаһан байгаа.

Зэбсэгтэ восстанинууд тэрэшэлэн бусад хэдэ хэдэн городуудта—Новороссийск, Красноярск, Сормово, Севастополь, Кронштадт, Мотовилих, Александров, Ростов-на-Дону городуудта болоһон юм. Хаанта засагай хүсөөрөө булюу байһан дээрэһээ хүдэлмэришэд саг зуура сухарилта хэхэ баатай болоо.

Революциин саг зуура зогсоһон ябадалые хараадаа абажа, большевигүүдэй Московско Комитет хүдэлмэришэдэй депутадуудай Московско Соведтэй хамта декабриин 19-дэ зэбсэгтэ восстаниие, мүн тэрэшэлэн забастовкые болиулха гэһэн шиидхэбэри абаа.

Хүдэлмэришэдэй зэбсэгтэ тэмсэлэй зогсохотой хамта Московско Соведшье үгы болоһон байна. Хүдэлмэришэд эмхитэйгээр сухариһан байна. Тэдэнэр хүсэеэ суглуулхын тула, үшөө бүри эршэмтэйгээр доботолго хэхын тула сухариһан байгаа.

* * *

Октябрьско-декабрьска үе хадаа революциин эгээн ехэ хүгжэлтын үень мүн болоо. Тэрэ үедэ бусад хэдэн городуудта хүдэлмэришэдэй депутадуудай Соведүүд бии болоһон байна. Гансал Украинада тиимэ Соведүүд арбан гурбан городууд болон поселогуудта (Екатеринославль, Луганск, Киев, Горловка, Кнакиево, Алчевск, Дебальцево, Одесса болон бусад городуудта) байгуулагдаа. Тэдэнэй гансал дүрбэн Соведынь меньшевигүүдэй нүлөөн доро байжа, үлэгшэдынь большевигүүдэй хойноһоо дагаа.

Орехово-Зуеводa, Тверьдэ, Саратовта, Севастопольдо, Нижний Новгородто, Сормоводо, Перьмдэ, Екатеринбургда, Самарада, Смоленскдэ Уфада, Владикавказда, Новороссийскда, Читада, Красноярскда болон бусад олон городуудта тэрэшэлэн хүдэлмэришэдэй депутадуудай Соведүүд байгуулагдаа.

Соведүүд революционно аргаар типографинуудые буляан абадаг, дайшалхы дружинануудые байгуулдаг, чиновнигуудые арестовалдаг, үгэ хэлэхэ сүлөө бэелүүлдэг, 8 часай хүдэлмэриин үдэр тогтоодог байжа, тэмсэлдэ бодоһон арадай органууд, восстаниин органуудай эхи захань болоһон байха юм.

Олон ушарнуудта хүдэлмэришэдэй депутадуудай Соведүүдтэй хамта солдадуудай депутадуудай Соведүүд тогтоогдодог байгаа. Солдадуүд хүдэлмэришэдтэй эб нэгэдэжэ, олон ушарта тэмсэлшэдые буудахаһаа арсадаг, заримдаа тэдэнэй талада ородог байгаа.

Жэшээлхэдэ, Красноярскда, 1905 оной декабриин 6-да революционно тэмсэлэй эгээн ехэ хүгжэһэн үедэ хүдэлмэришэдэй болон солдадуудай депутадуудай нэгэдэмэл Совет бии болоо. Соведые большевигүүд хүтэлбэрилөө, тэрэнэй хүтэлбэри доро губернскэ типографи буляан абтаһан, үгэ хэлэхэ сүлөө соносхогдоһон, түмэр замай узелые хинаха ябадал тогтоогдоһон байха юм.

Мүн тэрэшэлэн Чита городто хүдэлмэришэдэй болон солдадуудай Совет байгуулагдаһан юм. Тэрэниие большевигүүд хүтэлбэрилөө. Тус Совет зэбсэгтэ восстанида бэлэдхэлгые, мүн восстаниие толгойлоо. Город соо 8 часай хүдэлмэриин үдэр тогтоогдоо. Үгэ хэлэлгын сүлөө, хэблэлэй сүлөө бэелүүлэгдээ. «Забайкальский рабочий» гэжэ газетэ хэблэгдэдэг болоо. Тус Совет Акатуевска түрмэдэ политическэ хэрэгээр хаагдаһан хүнүүдые сүлөөлхын тулада В. К. Курнатовскиин хүтэлбэри доро делегациие эльгээһэн байна.

Хүдэлмэришэдэй хойноһоо мүн таряашадшье деревнинүүдтэ Соведүүдые байгуулһан ушарнууд бии. Таряашадай депутадуудай Соведүүд помещигүүдэй газарые буляан абаха гэжэ таряашадые уряалдаг, тэрэ хэрэгые хүтэлбэрилдэг байһан юм.

Большевигүүдэй хүтэлбэрилһэн Соведүүд тиимэ ябуулга хэдэг байгаа. Меньшевигүүдэй нүлөөдэ ороһон Соведүүд өөрынгөө үүргые дүүргэдэггүй байһан юм. Меньшевигүүд Соведүүдэй «партийнабэшэ» байха тухай хашхаралдадаг, Соведүүдые зэбсэгтэ восстаниин органуудшье, революционно засагай эхи захашье гэжэ тоолодоггүй байгаа.

Меньшевигүүдэй хашхаралдадаг ёһоор мүлжэгшэдэй засагтай зэргэшэн Соведүүд байжа шадахагүй гэжэ марксизм-ленинизм һургана. Үгы һаа мүлжэгшэдэй засаг, үгы һаа арадай засаг байха ёһотой. Соведүүдые революци тогтоодог, тэдэнэй саашадаа оршон мандаха ябадалынь революциһаа сэхэ дулдыдадаг байна.

Парламентарна республика бэшэ, харин Соведүүдэй республика гээшэ пролетариадай диктатурын гүрэнэй зохид һайн формонь мүн болоно гэжэ ородой түрүүшын революциин баян дүй дүршэлдэ түшэглэн, В. И. Ленин зааһан байха юм.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин эсэстэ байгуулагдаһан Советскэ засагай гушан долоо үлүүтэй жэлэй дүй дүршэл хадаа энэ ленинскэ тобшололой үнэн зүб байһаниие элитээр гэршэлэн харуулаа.

Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро мүнөө Советскэ гүрэн манай орон дотор коммунизм байгуулха зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

С. КУКУШКИН.

Хитадай Арадай Республикын Шаосинска оперын гүрэнэй театр Советскэ Союзда ерэнхэй.

Тус театр Москвагай, Ленинградай ажалшадта хэдэн зүжэгүүдые харуулжа, һонирхуулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хитадай алдарта драматург Ван Ши-Фу гэгшын зохёоһон «Пролитая чаша» гэжэ классическа оперын түрүүшын үзэгдэл харуулагдана.

ТАСС-эй фотохронико.

Һурахаяа Советскэ Союз ошоно

ПЕКИН, августын 29. (ТАСС). 614 хүнһөө бүридэһэн Хитадай студентнэр Советскэ Союзай вузнуудта һурахаяа тусхай поездоор үсэгэлдэр Пекинһээ Москва мордобо. Һүүлэй үедэ 1200 хүн Советскэ Союзда һурахаяа ошонхой.

Советскэ Союз дотор һуража, диссертаци бариад, эрдэмтэдэй нэрэзэргэтэй болоһон 150 гаран инженернүүд болон залуу эрдэмтэд энэ жэлдэ Советскэ Союзһаа Хитадай Арадай Республикадаа бусажа ерээ.

Арадай демократиин оронуудта һураха хитад студентнэр мүн дурсагдагша поездоор мордолсоо.

Хитадта рис хуряагдана

ПЕКИН, августын 27. (ТАСС). «Женьминьжибао» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Хитадай урда районуудта рисэй ургасые хуряалга хаа хаанагүй эхилээ. Сычуань провинцида Янцзы мүрэнэй эрьеэр рис таригдаһан үргэн ехэ полинууд мянга гаран километрын туршада нэмжынэ. Эндэ ургаса хуряалга дүүргэгдэхэ ойротонхой. Энэ районда дунда зэргээр нёдондо жэлэйхидэ орходоо 6—10 процент рис үлүү ехээр хуряагдана.

Хитадай рис тарилгын эгээн баян районуудай нэгэн болохо Дунтинху гэжэ нуурай районда, мүн Хубэй провинцида хуряалгын кампаниин эхилһэн тухай мэдээсэгдэнэ. Эдэ районуудта му (му—0,06 гектартай адли) бүхэнһөө 200 килограмм рис хуряагдана.

Хитадта тракторна завод баригдажа байна

ПЕКИН, августын 28. (ТАСС). Синьхуа агентствын дамжуулһанай ёһоор, Хитадта анха түрүүшынхеэ баригдажа байгаа тракторна заводой барилга дээрэ бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүд дүүргэгдэжэ байна. Олон зуутаад машинанууд болон барилгын ехэ хэмжээнэй материал асарагдаа. Цемент болон түмэр-бетонно блогуудые үйлэдбэрилдэг хамһабариин хоёр предприяти баригдажа дүүрүүтэй байна. Булад конструкцинуудай завод һаяар баригдахань.

Хитадта шэнэ пароход бүтээгдэбэ

ПЕКИН, августын 29. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, «Пекин» гэжэ ашаанай-пассажирска шэнэ пароход Харбинһаа Сунгари мүрэниие уруудан түрүүшынхеэ тамаржа ошобо.

Сунгари мүрэн дээрэхи эгээ томо пассажирска пароход болохо «Пекин» 300 тонно уһа түридэг, 750 пассажир абадаг байна. Тус пароход арадай засагай тогтохоһоо урда тээ суднануудые миин заһабарилдаг байһан харбинска судно-заһабарилгын верфьнүүд дээрэ бүтээгдээ.

Венгридэ ехэ ургаса хуряагдажа байна

БУДАПЕШТ, августын 28. (ТАСС). Орон дотор ургаса хуряалгын ябаса тухай Венгерскэ Арадай Республикын газартаряалангай министрын орлогшо Макиас Сэкей гэгшэтэй хөөрэлдөөе «Санад Неп» газетэ мүнөөдэр толилбо. Һүүлэй үедэ бороогой тон ехээр ороһон ушар таряа сохилгые нилээд һаатуулаа гэжэ Сэкей хэлэнэ. Гэбэшье, һүүлэй 10 үдэрэй туршада ургаса хуряалгын ябаса түргэдөө. Августын 15-һаа 25 хүрэтэр машинно-тракторна станцинууд үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 40 мянган вагон таряа үлүү ехые сохиһон байна.

Таряа сохилгын мэдээнүүд дээрэһээ харахада, орооһо таряанай ургаса һанаашада орходоо һураггүй ехэ байха болоод байна гэжэ Сэкей хэлэнэ. Таряа сохилгын түрүүшын мэдээнэй ёһоор, үйлэдбэриин кооперативуудта хольд (нэгэ хольд—0,57 гектартай адли) бүхэнһөө арба гаран центнер абтана. Гүрэнэй ажахынуудта хольд бүхэнһөө 13 үлүүтэй центнер орооһо тарян хуряагдана.

Һуралсалай шэнэ жэлэй урда тээ

ВАРШАВА, августын 27. (ТАСС). Польшын һургуулинуудта һуралсалай шэнэ жэл сентябриин 1-дэ эхилхэнь. Ороной городууд болон тосхонуудта занятинуудай эхилэлгэдэ бэлэдхэл хаа хаанагүй дүүргэгдэбэ.

Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, һуралсалай энэ жэлдэ долоон жэлэй 465 һургуули шэнээр нээгдэхэнь. Гадна, барилгын организацинууд ороной элдэб районуудта һургуулинуудай 200 гаран шэнэ байшангуудай барилгые дүүргээд, гоёолтыень хэжэ байна.

Гүрэнэй һургуулиин хэблэлнүүд һуралсалай жэлые угтуулан 22 миллионһоо үлүү номуудые хэблэжэ гаргаа. Юрэнхы эрдэмэй һургуулинууд багшанарай шэнэ кадрнуудтай болоо. Педагогическа лицейнүүд болон педагогическа дээдэ һургуулинуудые дүүргэһэн 5300 шахуу залуу багшанар һуралсалай энэ жэлдэ һургуулинуудта хүдэлмэрилжэ эхилхэ юм.

Га бүриһөө 52 центнер таряа хуряана

ПРАГА, августын 27. (ТАСС). Чехословацка телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые һайжаруулһанай ба амжалтатайгаар хэрэглэһэнэй ашаар, чехословацка таряашад энэ жэлдэ һүүлэй арбан жэлэй туршада үзэгдөөгүй ехэ ургаса хуряажа байна.

Дунда зэргээр орон дотор гектар бүриһөө 30 центнер ургаса хуряагдажа байна.

«Мирослав» гэжэ гүрэнэй ажахыда гектар бүриһөө 52 центнер намарай шэниисын ургаса хуряагдаа. «Оломоуц» гэжэ гүрэнэй ажахыда гектар бүриһөө 51 центнер хахад ургаса хуряаһан байна.

„Березка" гэжэ ансамблиин амжалта

СОФИ, августын 29. (ТАСС). «Березка» гэжэ Московско хореографическа ансамбль Болгарида ехэ амжалтатайгаар концертнүүдые табижа байна. Пловдив ба Бургаста концертнүүдые табиһанай һүүлээр ансамбль Сталин город ерээд, оперно театрын байшан дотор концерт харуулба.

Болгариин министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ В. Червенков, Арадай суглаанай президиумэй түрүүлэгшэ Г. Дамяков болон правительствын бусад гэшүүд концертые хараба.

Парламентнууд хоорондын союзай 44-дэхи конференци

ХЕЛЬСИНКИ, августын 27. (ТАСС). Парламентнууд хоорондын 44-дэхи конференциин мүнөөдэрэй заседани дээрэ генеральна секретариин элидхэл тушаа үгэ элэлгэ үргэлжэлөө. Советскэ Союзай түлөөлэгшэ нүхэр Н. А. Михайлов түрүүлэн үгэ хэлээ.

Парламентнууд хоорондын союзда орохо зуураа, гэжэ Михайлов хэлэбэ, манай депутадууд 1955 оной февралиин 9-дэ нэгэн һаналаар баталагдаһан Верховно Соведэй декларациие хүтэлбэри болгоһон байна. Энэ документ хадаа эб найрамдал хамгаалан бэхижүүлхын түлөө агуухэ харюусалгые парламентнуудай даажа байһаниие тэмдэглээд, хоорондоо сэхэ харилсаа холбоо байгуулхые уряална.

Генеральна секретариин элидхэл тушаа хэлэхэ зуураа, оратор иигэжэ мэдүүлээ:

Дайнһаа хойшо үнгэрһэн бүхы үе соо, илангаяа һүүлэй жэл хахадай—хоёр жэлэй туршада, Советскэ Союз уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые һуларуулгада зорюулан олон тоото хэмжээнүүдые абаһан, «хүйтэн дайниие» болюулхые, эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай түлөө хамтын тэмсэл һэргээхые уряалһан байна. Хитадай Арадай Республика, арадай демократиин бүхы оронууд Советскэ Союзтай хамта тэмсээ.

Уласхоорондын тон шухала зарим проблемэнүүд мүнөө хүрэтэр үшөөл гуримшуулагдаагүй байһаар гэжэ Михайлов тэмдэглэбэ. Эб найрамдалай хэрэгтэ Хитадай Арадай Республикын, Германска Демократическа Республикын туйлай ехэ туһа нэмэри хэһэниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Гэбэшье, уласхоорондын политика дотор эдэ гүрэнүүдэй гүйсэдхэхэ үүргэ ба эзэлхэ һууринууд тушаа гол шухала олон асуудалнуудай мүнөө хүрэтэр үнэн зүбөөр шиидхэгдээгүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Буу зэбсэг хороохо ба зэбсэгтэ хүсэнүүдэй проблемэнүүд тухай хэлэхэ зуураа, оратор болбол Советскэ гүрэн өөрынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые 640 мянган хүнөөр хороожо, буу зэбсэг хуряаха зам дээрэ бодото алхам хэжэ байһанаа үшөө дахин харуулаа.

Парламентнууд бултадаа, мүн тэрэшэлэн бүхы оронуудай хуули гаргагша дээдэ эмхи зургаануудай тус тус гэшүүд хадаа Европа болон Азидахи, дэлхэйн бусад районуудтахи шиидхэгдээгүй асуудалнуудые хамаата гүрэнүүдэй хоорондо хэлсээ хэжэ гуримшуулха ябадалые өөһэдынгөө правительствонуудһаа туйлаха ёһотой гэжэ советскэ делегаци тэмдэглэнэ, гээд нүхэр Михайлов үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.

Политическэ ба экономическа элдэб системэтэй гүрэнүүд амгалан ёһоор зэргэлэн ажабайжа болохо ба ажабайха ёһотой гэжэ батаар этигэдэг ябадал хадаа Советскэ гүрэнэй оршон мандаһан түрүүшын үдэрһөө хойшо тэрээнэй гадаадын политикын үндэһэ һууринь байһан юм гэжэ хэлээд, оратор саашань иигэжэ мэдүүлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй сесси Женевскэ зүблөөнэй дүнгүүд тушаа СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Н. А. Булганинай элидхэлые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, гүрэнүүдэй эбтэй амгаланаар зэргэлэн ажабайха принцип хадаа Советскэ Союзай гадаадын политикын гол шухала үндэһэ һууринь байгаа, мүнөөшье байна, хойшодоошье байха юм гэжэ дахинаа онсолон тэмдэглээ.

Советскэ гүрэн худалдаа наймаанай холбоо үргэдхэхэ политикые шууд сэхээр ябуулна гэжэ Михайлов саашань хэлээ. 1953 ондо Советскэ гүрэнэй гадаадын худалдаа наймаанай хэмжээ дайнай урда тээхиһээ дүрбэ шахуу дахин ехэ болоо. СССР али али таладаа ашагтай худалдаа наймаа 58 гүрэнтэй хэнэ.

Олон тоото делегацинууд Советскэ Союзда ерэнэ, манайшье оронһоо уранһайханай, спортивна коллективүүд, олониитын организацинуудай делегацинууд бусад оронуудта олоороо ошоно гэжэ тэмдэглээд, оратор болбол политическэ, экономическа талаар, мүн культура, наука болон искусствын талаар элдэб оронуудай харилсан ажаллалгые үргэдхэхэ хэрэгтэ Парламентнууд хоорондын союз ехэ үүргэ гүйсэдхэжэ шадаха байна, гүйсэдхэхэшье ёһотой гэжэ хэлэбэ. Делегацинуудые эльгээлсэжэ, уласхоорондын ажабайдалай эгээн шухала асуудалнуудай талаар парламентнуудай түлөөлэгшэдэй уласхоорондын ба регнональна зүблөөнүүдые эмхидхэжэ, Парламентнууд хоорондын холбоое бэхижүүлхэ шухала. Тиимэһээ эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ шухала үүргэ гүйсэдхэгшэ орон болохо Хитадай Арадай Республикын делегадуудай энэ конференци дээрэ үгы байһаниинь тон гэмшэлтэй. Германска Демократическа Республика тус конференцидэ хабаадаа һаа, тэрээнэй хүдэлмэридэ туһалха байһаниинь лабтай.

Үгынгөө түгэсхэлдэ Михайлов иигэжэ хэлээ: Парламентнууд хоорондын союз дотор СССР-һээ байгаа национальна бүлэгэй гэшүүд өөһэдынгөө һунгагшадай һанал хүсэлые элирхэйлэн мэдүүлжэ, гүрэнүүдэймнай политическэ болон экономическа байгуулалтын ямаршье байгаа һаань, бүхы арадуудай эбтэй амгаланаар зэргэлэн ажабайха арга боломжо бии, тиигэжэ зэргэлэн ажабайха ёһотой гэжэ лабаар ойлгодог туладаа эб найрамдалые, арадуудай хоорондын харилсан ажаллалгые бэхижүүлхэ талаар союзай ажал-ябуулга дотор тэрээнэй үүргыень дээшэлүүлхын тулада өөһэдынгөө талаһаа бүхы шадалаараа оролдохо байна.

Удаань Япони, США. Франци, Финлянди, Ирланди, Ливан, Ирак, Израиль, Англи, Итали болон бусад оронуудай делегадууд үгэ хэлээ.

Генеральна секретариин элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ үргэлжэлһөөр.

Худалдаа наймаанай промышленна уласхоорондын 13-дахи яармаг нээгдэбэ

СТОКГОЛЬМ, августын 27. (ТАСС). «Санкт-Эриксмессан» гэжэ худалдаа наймаанай промышленна уласхоорондын 13-дахи яармаг мүнөөдэр Стокгольмдо нээгдэбэ. Энэ жэлдэ Советскэ Союз яармагта түрүүшынхеэ хабаадажа, эгээн ехэ павильон нээбэ. Яармагта бүхыдөө 30 орон хабаадана. Тэдээнэй тоодо Чехословаки, Венгри, Германска Демократическа Республика, Югослави, Инди, США, Баруун Германи, Англи болон бусад оронууд оролсоно.

Яармагые баярай оршон байдалда нээлгын үедэ худалдаа наймаанай Стокгольмско палатын түрүүлэгшэ Харальд Нурденсон, Швецийн премьер-министр Таге Эрландер гэгшэд үгэ хэлээ.

Яармагые нээһэнтэй дашарамдуулһан амаршалгынгаа үгэ дотор Харальд Нурденсон Советскэ Союзай яармагта хабаадалга онсо удхашанартай, һонирхолтой байна гэжэ тэмдэглэбэ. Нурденсон Советскэ правительствын делегациие, тэрээниие толгойлогшо, СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министр И. Г. Кабановые амаршалаа.

Швецийн премьер-министр Эрландер ажал хэрэг ябуулдаг хүнүүдэй түлөөлэгшэдэй уласхоорондын харилсаа тогтоохо хэрэгтэ яармагай ямар удхашанартайе өөрынгөө үгэ дотор тэмдэглээ. Энэ яармагта элдэб оронуудай олоороо хабаадалга хадаа нацануудай хоорондоо эд бараа сүлөөтэйгөөр абалсалгые туйлаха хүсэлэй бии байһаниие гэршэлжэ үгэнэ гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Премьер-министр яармагые нээгдэһэндэ соносхобо.

Нээлгын үедэ СССР-эй худалдаа наймаанай министр И. Г. Кабанов түрүүтэй советскэ правительственна делегаци, мүн Швецидэхи СССР-эй хэрэгүүдэй саг зуурын этигэмжэтэ Н. Н. Луньков, СССР-һээ Швецидэ байгаа худалдаа наймаанай түлөөлэгшэ Н. В. Васильев гэгшэд байлсаба.

Павильонуудые харалга эхилбэ.

Советскэ павильон тээшэ хүнүүд ехэ олоороо субаба. Павильоной дэргэдэхи талмай дээрэ промышленна болон хүдөө ажахын элдэб машинанууд, элдэб янзын станогууд, ашаанай автомобильнууд табигданхай байба. Минск заводой бүтээһэн 25 тоннын ашаанай автомобилиие бүгэдөөрөө һонирхон хараба. Хүнүүд экспонадуудай дэргэдэ удаан зогсожо, машинанууд тухай һайса һуража абана.

Советскэ павильон дотор СССР-эй хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин үйлэдбэрилэн гаргаһан зүйлнүүд элбэгээр табигданхай, бүдүүдэй, оптикын, аппаратура болон приборнуудай таһагууд, үнэтэ арһануудай таһаг, хүгжэмэй инструментнүүдтэй, уранһайханаар бүтээһэн зүйлнүүдтэй, номуудтай, агнууриин буунуудтай стенднүүд бии. Эндэ ороһон хүнүүдэй бүгэдын һанамжын ёһоор, советскэ павильон хадаа советскэ индустриин ехэ амжалтануудые гэршэлжэ үгэнэ.

Швецийн премьер-министр Эрландер советскэ павильондо орожо хараа. СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министр И. Г. Кабанов болон советскэ бусад түлөөлэгшэд тэрээнтэй ябалсаба.

Яармаг сентябриин 11 хүрэтэр үргэлжэлхэ юм.

Индийскэ Улаан Хэрээһэнэй түрүүлэгшэ баясхалан хүргэбэ

Хэблэлдэ мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, СССР-эй Улаан Хэрээһэнэй ба Улаан Хахад-һарын обществонуудай союзай гүйсэдхэхэ комитет Индиин зүүн районуудта болоһон уһанай үерһөө хохидоһон хүнүүдтэ туһаламжа үзүүлхын тулада Индиин премьер-министрын фонддо индийскэ 100 мянган рупи оруулһан байгаа. Индиин Улаан Хэрээһэнэй түрүүлэгшэ ба элүүрые хамгаалгын министр госпожа Раджкумари Амрит Каур гэгшэдэ Советскэ Улаан Хэрээһэнэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Г. А. Митеревэй эльгээһэн үнэн сэдьхэлэй телеграммын харюуда доро дурсагдаһан удхатай телеграмма абтаба:

«Советскэ Улаан Хэрээһэнэй түрүүлэгшэ профессор Митеревтэ. Нью-Дели, августын 27.

Уһанай үертэй дашарамдуулан һанаагаа зобоһонойтнай, уһанай үерһөө хохидогшодто туһалха премьер-министрын фонддо ехэ мүнгэ оруулһанайтнай түлөө гүнзэгы баясхалан хүргэнэбди.

Амрит Каур»

(ТАСС).

Египедэй премьер-министрын мэдүүлгэ

КАИР, августын 27. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Египедэй премьер-министр Гамаль Абдель Насер Египедтэхи американска посол Байроудые урижа уулзаад, тэрээндэ мэдүүлгэ хэбэ. Хойто Африкын оронуудтахи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөниие дарахын тулада НАТО-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэрэглэгдэжэ байһан ябадал тус мэдүүлгэ доторынь буруушаагдана. «Иджипшн Мейл» газетын бэшэһэнэй ёһоор, энэ ушарые бүхы арабуудта эсэргүү хэрэг гээшэ гэжэ Насер нэрлэбэ.

НАТО-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые Хойто-Африкада хэрэглэжэ байһан ябадал хадаа «гансашье Францийн зүгһөө бэшэ, мүн тэрэшэлэн энэ ябуулгые Францийн хэхыень зүбшөөрһэн Хойто-атлантическа договорто хабаадагша бүхы оронуудай зүгһөө хэгдэжэ байһан эсэргүү хэрэг» гээшэ гэжэ Египетскэ правительство тоолоно гэжэ Насер Байроудта мэдүүлээ гээд хуулитэ мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. «Мароккодо боложо байгаа событинууд тушаа, өөһэдынгөө сүлөөгэй ба эрхэнүүдэйнгээ түлөө тэмсэжэ байгаа зэбсэггүй хүнүүдтэ хүсэрхэжэ байһан ябадал тушаа Египет сошордожо байна» гэжэ американска посолдо премьер-министр мэдүүлээ.

Энэ мэдүүлгые американска правительстводо хүргэхыень посолдо премьер-министр Насер хүсэһэн байна.

Франциин министрнүүдэй соведэй заседани

ПАРИЖ, августын 29. (ТАСС). Франс-пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Мароккодохи байдалые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан Франциин министрнүүдэй соведэй заседани мүнөөдэр үдын хойто тээ дүүрэбэ.

Экс-Ле-Бенэдэ хэгдэһэн хэлсээнүүд тухай министрнүүдэй соведтэ үсэгэлдэр элидхэл хэһэн, Марокко ба Тунисай хэрэгүүдые эрхилхэ министр Пьер Жюли коммюнике уншаба. Экс-Ле-Бенэдэ хэгдэһэн хэлсээнэй һүүлээр абтаһан, «Марокко тушаа юрэнхы политикын талаар гаргаһан шиидхэбэреэ правительство баталба» гэжэ тэрэ коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Марокканска правительствые сентябриин 12 болотор бүридүүлхэ тушаа бүхы хэмжээ абаха гэжэ правительство шиидээ гээд Пьер Жюли хэлэбэ.

Вагон бүтээлгын рижска ... шадар хэрэглэгдэхэ мотор-ва... нэ секци бүтээн гаргаба. Тус ... вагонһоо бүридэнхэй, час соо ... метр ябадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дээдэ тээн... вагонно секци газаа талаһаа ... дана; доодо тээнь — вагону... соо.

ТАСС-эй фото...

СПОРТ

БМАССР-эй спартак...

Республикын городуудай ... тивна һайндуранай общест... республиканска спартакиа... жо байна.

Велосипеднэ урилдаанда ... на 12 команданууд хаба... Мүрысөөнэй түрүүшын ... сейнэ харгыгаар урилдаа... Эндэ «дорожно» велосип... километрын өөһэд хооронд... рысөөндэ эхэнэрнүүдэй ... Городок городой түлөөлэгш... нянина түрүүлэн ерээ. «... велосипедээр 25 километры... даанда Т. Авдеева («Буре... һайн амжалта туйлаа.

Эрэшүүл «Дорожно» ба... но» машинануудаар кома... рүү һууриин түлөө мүрысөө... но» машинаар 50 километ... даанда «Буревестник» о... команда баранние ахин га... дохи һуури—«Колхозник», ... хи—«Динамо» командынхи... «Дорожно» машинануудаа... һон 25 километрын урилда... ревестник» обществынхид ...

Велосипедээр 2 үдэрэй ... болоһон үсэд шанга м... удаа «Гоночно» велосипед... хозник» гэжэ спортивна ... най обществын команда т... эзэлээ. «Дорожно» машин... док городойхид баранние б...

Мүрысөөндэ түрүү һуу... эзэлһэн командануудта, ... нүүдтэ физкультура ба спо... публиканска комитедэй ... үнэтэ шангууд барюулагд...

А. Бо...

Һэлюурдэлгээр «Сп... обществын Росси... Соведэй түрүү һу... түлөө

Һэлюурдэлгээр «Спарта... ществын Российска Соведэ... һууриин түлөө мүрысөөн ... родто боложо дүүрэбэ.

Энэ мүрысөөндэ Псков, ... Астрахань, Архангельск, ... Молотов, Новгород, Кали... Улан-Удэ городуудай һэ... хабаадалсаһан байна.

Байдарка ба «Каноэ» о... дые һэлюурдэлгээр болоһо... сөөндэ Улан-Удын спортсм... мандна 3-дахи һуури эзэлһэ...

Хоёр һэлюуртэй байда... сые һэлюурдэлгын өө... рондын урилдаанда Ул... «Кооператор-комсомолец» ... промартелиин хүдэлмэ... М. Алексеева, М. ... хоёрдохи һуури эзэлээ. ... люуртэй байдаркаар ури... У. Зайцева гурбадахи һуур... Эрэшүүлэй дундаһаа мана... смен В. Большин нэгэ һ... байдаркаар хоёрдохи һуури...

Ф. Хабухаев, Б. Андрасю... «Коноэ» онгосо һэлюурдэж... дахи һуури эзэлһэн байна.

Н. Большина, СССР-эй ...

Футболистнарай мүры...

Футболоор облпрофсове... абахын түлөө мүрысөөн дү... тэлөө.

«Байкал» обществын ф... нар транспортын «Локомо... мандые, Городок городойхи... итель» обществынхиние, ... звезда» (Хори) «Пищевик» ... вын футболистнарые, ... «Строитель» командые шү...

Эндэ илалта туйлаһан ... Городок городой «Красная ... «Урожай» обществонуудай ... листнар хахад финальна ... наадаха эрхэ олобо.

Е. Н...

Редактор Д. Л. ЛОБС...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32. заместителя редактора — 32-74. отв. секретаря — 27-37. партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59. пропаганды и переводов — ... культуры и быта, промышленности — 34-05. местной информации и писем — 24-74. корректорская — 32-67. бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00551. Типография министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 4...